

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht, 2011

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Matamaitic

Ardleibhéal

Clár Ábhar

Leathanach

TREOIRLÍNTE GINEARÁLTA DO SCRÚDAITHEOIRÍ – PÁIPÉAR 1	4
CEIST 1	5
CEIST 2	9
CEIST 3	12
CEIST 4	15
CEIST 5	17
CEIST 6	21
CEIST 7	24
CEIST 8	28
TREOIRLÍNTE GINEARÁLTA DO SCRÚDAITHEOIRÍ – PÁIPÉAR 2	35
CEIST 1	36
CEIST 2	41
CEIST 3	44
CEIST 4	47
CEIST 5	50
CEIST 6	53
CEIST 7	56
CEIST 8	60
CEIST 9	64
CEIST 10	67
CEIST 11	70
MARCANNA BREISE AS UCHT FREAGAIRT TRÍ GHAEILGE	73

TREOIRLÍNTE GINEARÁLTA DO SCRÚDAITHEOIRÍ – PÁIPÉAR 1

1. Gabhann trí chineál pionóis le saothar na n-iarrthóirí mar seo a leanas:

- Botúin – earráidí matamaiticiúla / ábhar fágtha ar lár (-3)
- Sciorthaí – earráidí uimhriúla (-1)
- Míléamh (ar choinníoll nach ndéantar an tasc a róshimpliú (-1).

Liostaítear sa scéim na hearráidí a tharlaíonn go minic nach mór na pionóis seo a chur i bhfeidhm ina leith. Lipéadaítear iad amhail: B1, B2, B3,..., S1, S2,..., M1, M2,...etc. Níl na liostaí seo uileghabhálach.

2. Tabhair an méid a leanas faoi deara agus marcanna iarrachta á dtabhairt, e.g. Iarr. (3):

- tá an marc iarrachta tuillte i gcuid de cheist má léirítear aon chéim *cheart, ábhartha* sa chuid sin;
- ní mór an marc iarrachta a thabhairt i gcás go mbíonn an marc níos lú ná an marc iarrachta tar éis asbhaintí; agus
- ní thugtar marc idir nialas agus an marc iarrachta choíche.

3. Ní thugtar marcanna ar bith as saothar gan fiúntas. Liostaítear roinnt samplaí dá leithéid sa scéim agus lipéadaítear iad amhail W1, W2, ...etc.

4. Ciallaíonn an frása “marcanna go léir nó marcanna ar bith” (“hit or miss”) nach dtugtar marcanna páirteacha – faigheann an t-iarrthóir na marcanna ábhartha uile nó faigheann sé nialas.

5. Ciallaíonn an frása “agus stopann” nach bhfuil aon saothar fiúntach eile á léiriú ag an iarrthóir.

6. Cuireann réiltín nótaí speisialta in iúl a bhaineann le marcáil coda ar leith de cheist. Faightear na nótaí seo go díreach tar éis an bhosca ina bhfuil an réiteach ábhartha.

7. Níl sé i gceist go bhfuil na réitigh shamplacha i gcomhair gach ceiste ina liostaí uileghabhálacha – d’fhéadfadh réitigh chearta eile a bheith ann. Ba chóir do scrúdaitheoir nach bhfuil cinnte faoi bhailíocht an chuir chuige a úsáideann iarrthóir ar leith le haghaidh ceiste ar leith dul i dteagmháil lena scrúdaitheoir comhairleach.

8. Mura léirítear a mhalairt sa scéim, glac leis an gceann is fearr de dhá iarracht nó níos mó – fiú amháin má cuireadh na hiarrachtaí ar ceal.

9. Ní ghearrfar pionós ach uair *amháin* maidir leis an earráid *chéanna* sa mhír *chéanna* de cheist.

10. Tá cásanna áirithe, fíorúcháin agus freagraí a dhíorthaítear ó léaráidí (mura n-iarrtar a mhalairt) nach dtuillteann ach marcanna iarrachta ar a mhéad.

11. Marc iarrachta ar a mhéad a thugtar i gcás botún, ábhar ar lár nó míléamh atá tromchúiseach.

12. Ná gearr pionós as ucht camóg a úsáid i gcomhair pointe deachúlach, e.g. féadfar €5.50 a scríobh mar €5,50.

CEIST 1

Cuid (a)	15 (10, 5) mharc	Iarr. (3, 2)
Cuid (b)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)
Cuid (c)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)

Cuid (a)	15 (10, 5) mharc	Iarr. (3, 2)
-----------------	-------------------------	---------------------

1.	(a)	Simpligh go hiomlán $\frac{x+1}{x-1} - \frac{x-1}{x+1} - \frac{4}{x^2-1}$
-----------	------------	---

Codán a bhunú	10 marc	Iarr. 3
Simplithe go hiomlán	5 mharc	Iarr. 2

1 (a)	$\frac{x+1}{x-1} - \frac{x-1}{x+1} - \frac{4}{x^2-1} = \frac{(x+1)(x+1) - (x-1)(x-1) - 4}{(x+1)(x-1)} = \frac{x^2 + 2x + 1 - x^2 + 2x - 1 - 4}{(x+1)(x-1)}$ $= \frac{4x - 4}{(x+1)(x-1)} = \frac{4(x-1)}{(x+1)(x-1)} = \frac{4}{x+1}$
--------------	---

Botúin (-3)

B1 Fachtóirí, aon uair amháin

B2 Séana

B3 Cealú mícheart

Cuid (b)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)
-----------------	---------------------------	------------------------

1 (b)	(i) Cruthaigh teoirim na bhfachtóirí d'iltéarmaigh de chéim 2. Is é sin, ag glacadh leis go bhfuil $f(x) = ax^2 + bx + c$ agus gur uimhir í k sa chaoi go bhfuil $f(k) = 0$, cruthaigh gur fachtóir de $(x - k)$ é $f(x)$. (ii) Seasann teoirim na bhfachtóirí i gcás na n-iltéarmach de chéim níos airde freisin. Faigh na luachanna ar n a fhágann $(x + k)$ ina fhachtóir den iltéarmach $g(x) = x^n + k^n$, áit a bhfuil $k \neq 0$.

(b) (i) $f(x) - f(k)$ fachtóirithe	5 mharc	Iarr. 2
Cur i gcrích	5 mharc	Iarr. 2

1 (b) (i)	$f(x) = ax^2 + bx + c.$ $f(k) = ak^2 + bk + c.$ $\therefore f(x) - f(k) = a(x^2 - k^2) + b(x - k) = a(x + k)(x - k) + b(x - k).$ $\therefore f(x) - f(k) = (x - k)(ax + ak + b).$ $\therefore \text{Is fachtóir é } (x - k) \text{ de } f(x) - f(k).$ $\text{Ach is fachtóir é } f(k) = 0, \Rightarrow (x - k) \text{ de } f(x).$
------------------	---

Botúin (-3)

B1 Séana

B2 Fachtóirí

B3 $f(k) \neq 0$

Sciorrthai (-1)

S1 Uimhriúil

	NÓ	
(b) (i) Roinnt a bhunú	5 mharc	Iarr. 2
Cur i gcrích	5 mharc	Iarr. 2

<p>1 (b) (i)</p> $f(x) = ax^2 + bx + c$ $f(k) = ak^2 + bk + c$ $f(x) - f(k) = ax^2 + b - ak^2 - bk$ $\begin{array}{r} ax + (ak + b) \\ x - k \overline{) ax^2 + bx - ak^2 - bk} \\ \underline{ax^2 - akx} \\ (ak + b)x - ak^2 - bk \\ \underline{(ak + b)x - ak^2 - bk} \\ 0 \end{array}$ <p>Ach $f(k) = 0$, $\Rightarrow f(x) = (x - k)[ax + (ak + b)]$</p>

Botúin (-3)

B1 Séana

Sciorrthai (-1)

S1 Uimhriúil

S2 Gan an comhartha a athrú agus dealú ar bun sa roinnt

(b) (ii)	5 mharc	Iarr. 2
-----------------	----------------	----------------

<p>1 (b) (ii)</p> <p>Is fachtóir é $(x + k)$ de $g(x) \Rightarrow g(-k) = 0$.</p> <p>$\therefore (-k)^n + k^n = 0 \Rightarrow (-1)^n k^n + k^n = 0$.</p> <p>$\therefore$ Tá n corr $\Rightarrow n = \{1, 3, 5, 7, 9, \dots\}$.</p>

Botúin (-3)

B1 Fréamh asbhainte ó fhachtóir

B2 Séana

B3 $(-1)^n$

B4 Gan an tacar réitigh a bheith luaite

B5 Gan ach luach amháin n

1 (c) Is fachtóir é $(x-a)^2$ de $2x^3 - 5ax^2 + 8abx - 36a$, áit a bhfuil $a \neq 0$.
Faigh na luachanna a d'fhéadfadh a bheith ar a agus b .

Roinnt a bhunú**5 mharc****Iarr. 2****Fuíoll = 0****5 mharc****Iarr. 2****Comhéifeachtaí = 0****5 mharc****Iarr. 2****Cur i gcrích****5 mharc****Iarr. 2****1 (c)**

$$(x-a)^2 = x^2 - 2ax + a^2.$$

$$\begin{array}{r}
 x^2 - 2ax + a^2 \overline{) 2x^3 - 5ax^2 + 8abx - 36a} \\
 \underline{2x^3 - 4ax^2 + 2a^2x} \\
 -ax^2 - 2a^2x + 8abx - 36a \\
 \underline{-ax^2 + 2a^2x - a^3} \\
 -4a^2x + 8abx - 36a + a^3
 \end{array}$$

$$\therefore (-4a^2 + 8ab)x + (a^3 - 36a) = 0.$$

$$\therefore -4a^2 + 8ab = 0 \Rightarrow a - 2b = 0 \text{ agus } a^2 - 36 = 0, \text{ mar } a \neq 0.$$

$$\therefore a = \pm 6 \text{ agus } b = \pm 3.$$

$$\text{i.e. } a = 6 \text{ agus } b = 3 \text{ nó } a = -6 \text{ agus } b = -3.$$

*Botúin (-3)*B1 Forbairt $(x-a)^2$, aon uair amháin

B2 Séana

B3 Gan téarmaí comhchosúla a úsáid agus comhéifeachtaí á gcothromú.

B4 Gan an dá luach den 1ú athróg.

Sciorthaí (-1)

S1 Gan an comhartha a athrú agus dealú ar bun

Iarrachtaí

A1 Aon iarracht an roinnt a dhéanamh do 2 mharc amháin

A2 $(x-a)$ mar fhachtóir.**NÓ**

Fachtóir eile	5 mharc	Iarr. 2
Iolrú ceart	5 mharc	Iarr. 2
Comhéifeachtaí cothromaithe	5 mharc	Iarr. 2
Luachanna	5 mharc	Iarr. 2

1 (c)

$$\text{Fachtóir amháin} = (x^2 - 2ax + a^2)$$

$$\text{Fachtóir eile} = (2x - \frac{36}{a})$$

$$(x^2 - 2ax + a^2) \cdot (2x - \frac{36}{a}) = 2x^3 - 5ax^2 + 8abx - 36a$$

$$2x^3 - 4ax^2 + 2a^2x - \frac{36}{a}x^2 + 72x - 36a = 2x^3 + (-5a)x^2 + 8abx - 36a$$

$$2x^3 + (-4a - \frac{36}{a})x^2 + (2a^2 + 72)x - 36a = 2x^3 + (-5a)x^2 + (8ab)x - 36a$$

Comhéifeachtaí cothromaithe

$$(i) (-4a - \frac{36}{a}) = (-5a)$$

$$-4a^2 - 36 = -5a^2$$

$$a^2 = 36$$

$$a = \pm 6$$

$$(ii) (2a^2 + 72) = 8ab$$

$$72 + 72 = 8ab$$

$$\Rightarrow ab = 18$$

$$a = \pm 6$$

$$\Rightarrow b = \pm 3$$

Botúin (-3)

B1 Séana

B2 Forbairt $(x-a)^2$, aon uair amháin

B3 Gan téarmaí comhchosúla a úsáid agus comhéifeachtaí á gcothromú.

B4 Gan an dá luach den chéad athróg

Iarrachtaí

A1 Gan an fachtóir eile bheith líneach, Iarr. 2 amháin

CEIST 2

Cuid (a)	15 (10, 5) mharc	Iarr. (3, 2)
Cuid (b)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)
Cuid (c)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)

Cuid (a) 15 (10, 5) mharc Iarr. (3, 2)

2 (a) Réitigh le haghaidh x : $|2x-1| \leq 3$, áit a bhfuil $x \in \mathbb{R}$.

Teorainneacha 10 marc Iarr. 2
Raon 5 mharc Iarr. 2

2 (a)

$$|2x-1| \leq 3 \Rightarrow -3 \leq 2x-1 \leq 3.$$

$$\therefore -1 \leq x \leq 2.$$

Botúin (-3)

- B1 Teorainn uachtair
- B2 Teorainn íochtair
- B3 Comhartha éagothromóide
- B4 Séana
- B5 Raon mícheart
- B6 Gan raon ar bith

Sciorthaí (-1)

- S1 Uimhriúil
- S2 Gan $\geq$ ná $\leq$

Iarrachtaí

- A1 Neamhaird déanta de chomhartha éagothromóide

NÓ

Éagothromóid chearnach fachtóirithe 10 marc Iarr. 3
Raon 5 mharc Iarr. 2

2 (a)

$$|2x-1| \leq 3$$

$$(2x-1)^2 \leq 9$$

$$4x^2 - 4x + 1 \leq 9$$

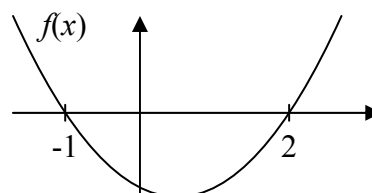
$$4x^2 - 4x - 8 \leq 0$$

$$x^2 - x - 2 \leq 0$$

$$(x-2)(x+1) = 0$$

$$\Rightarrow x = 2 \text{ nó } x = -1$$

$$f(x) \leq 0$$

$$-1 \leq x \leq 2$$

Botúin (-3)

- B1 Forbairt $(2x-1)^2$, aon uair amháin
- B2 Comhartha éagothromóide
- B3 Fachtóirí
- B4 Foirmle fréimhe, aon uair amháin
- B5 Fréamh asbhainte ó fhachtóir
- B6 Raon mícheart
- B7 Gan raon ar bith

Sciorthaí (-1)

- S1 Uimhriúil
- S2 Gan $\geq$ ná $\leq$

Iarrachtaí

- A1 Neamhaird déanta de chomharthaí éagothromóide

Cuid (b)

20 (5, 5, 5, 5) marc

Iarr. (2, 2, 2, 2)

2 (b) Is iad α agus $\frac{1}{\alpha}$ fréamhacha na cothromóide cearnaí $3kx^2 - 18tx + (2k + 3) = 0$, áit ar tairisigh iad t agus k .

(i) Faigh luach k .

(ii) Má tá ceann amháin de na fréamhacha ceithre huairé níos mó ná an ceann eile, faigh na luachanna a d'fhéadfadh a bheith ar t .

(b) (i) Toradh fréamhacha

5 mharc

Iarr. 2

Luach k

5 mharc

Iarr. 2

(b) (ii) Luach α

5 mharc

Iarr. 2

Luach t

5 mharc

Iarr. 2

2 (b) (i)

$$\alpha \left(\frac{1}{\alpha} \right) = \frac{2k+3}{3k} \Rightarrow \frac{2k+3}{3k} = 1 \Rightarrow k = 3.$$

2 (b) (ii)

$$k = 3 \Rightarrow 9x^2 - 18tx + 9 = 0 \Rightarrow x^2 - 2tx + 1 = 0.$$

$$\alpha = \frac{4}{\alpha} \Rightarrow \alpha^2 = 4 \Rightarrow \alpha = \pm 2.$$

$$= \alpha + \frac{1}{\alpha} = 2t \Rightarrow t = \frac{1}{2} \left(\pm \frac{5}{2} \right) = \pm \frac{5}{4}.$$

Suim na bhfréamhacha

Botúin (-3)

- B1 Séana
- B2 Suim na bhfréamhacha
- B3 Toradh na bhfréamhacha
- B4 Ráiteas na cothromóide cearnaí, aon uair amháin
- B5 Gan ach luach amháin ar t , áit a fhaightear dhá luach ar α .

Sciorthaí (-1)

- S1 Uimhriúil

2 (c) Bíodh $f(x) = \frac{1}{x^2 - 6x + a}$, áit ar tairiseach é a .

(i) Má tá $a = 13$, cruthaigh go bhfuil $f(x) > 0$ do gach $x \in \mathbf{R}$.

(ii) Má tá $a = 13$, cruthaigh go bhfuil $f(x) < 1$ do gach $x \in \mathbf{R}$.

(iii) Faigh raon na luachanna ar a a fhágann go bhfuil $0 < f(x) < 1$, do gach $x \in \mathbf{R}$.

Cuid (c) (i)

5 mharc

Iarr. 2

(c) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

(c) (iii)

5 mharc

Iarr. 2

2 (c) (i)

$$\frac{1}{x^2 - 6x + 13} = \frac{1}{(x-3)^2 + 4}$$

$$(x-3)^2 \geq 0 \text{ do gach } x \in \mathbf{R}. \Rightarrow (x-3)^2 + 4 > 0.$$

$$\therefore \frac{1}{x^2 - 6x + 13} > 0 \Rightarrow f(x) > 0 \text{ nuair } a = 13.$$

2 (c) (ii)

$$\frac{1}{x^2 - 6x + 13} = \frac{1}{(x-3)^2 + 4}$$

$$(x-3)^2 \geq 0 \Rightarrow (x-3)^2 + 4 > 1.$$

$$\therefore \frac{1}{x^2 - 6x + 13} < 1 \Rightarrow f(x) < 1 \text{ nuair } a = 13.$$

2 (c) (iii)

$$\frac{1}{x^2 - 6x + a} = \frac{1}{x^2 - 6x + 9 + (a-9)} = \frac{1}{(x-3)^2 + (a-9)}$$

Chun $f(x)$ a fháil > 0 i gcónaí, teastaíonn $a > 9$ uainn, agus

Chun $f(x)$ a fháil níos lú ná 1 i gcónaí, teastaíonn ainmneoir i gcónaí > 1 uainn, sa tslí go bhfuil $a > 10$.

Faightear an choinníoll iomlán $a > 10$ má chuirtear an dá choinníoll seo le chéile.

Botúin (-3)

B1 Gan $(x-3)^2$

B2 $[(x-3)^2 + 4] \not\geq 0$

B3 $(x-3)^2 \not\geq 0$

B4 $[(x-3)^2 + 4] \not\geq 1$

B5 Asbhaint gach uair ón saothar léirithe

B6 Gan asbhaint ar bith gach uair

B7 Comhartha éagothromóide

CEIST 3

Cuid (a)	15 (10, 5) mharc	Iarr. (3, 2)
Cuid (b)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)
Cuid (c)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)

Cuid (a)	15 (10, 5) mharc	Iarr. (3, 2)
-----------------	-------------------------	---------------------

3. (a) Sloinn $\frac{1+2i}{2-i}$ san fhoirm $a+bi$, áit a bhfuil $i^2 = -1$.

Iolrú trí chomhchuingeach	10 marc	Iarr. 3
Luach	5 mharc	Iarr. 2

3 (a)
$$\frac{1+2i}{2-i} = \frac{(1+2i)(2+i)}{(2-i)(2+i)} = \frac{2+5i+2i^2}{4-i^2} = \frac{5i}{5} = i.$$

Botúin (-3)
 B1 Séana
 B2 i

Sciorthaí (-1)
 S1 Uimhriúil

Iarrachtaí
 A1 Gan an comhchuingeach ceart a úsáid

Cuid (b)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)
-----------------	---------------------------	------------------------

3 (b) (i) Faigh an dá uimhir choimpléascacha $a+bi$ sa chaoi go bhfuil

$$(a+bi)^2 = -3+4i.$$

(ii) Uaidh sin, réitigh an chothromóid $x^2+x+1-i=0$.

(i) Cothromóidí	5 mharc	Iarr. 2
Cur i gcrích	5 mharc	Iarr. 2
(ii) Réitigh	5 mharc	Iarr. 2

3 (b) (i)

$$(a+bi)^2 = -3+4i \Rightarrow a^2 - b^2 + 2abi = -3+4i.$$

$$\therefore a^2 - b^2 = -3 \text{ agus } ab = 2.$$

$$b = \frac{2}{a} \Rightarrow a^2 - \frac{4}{a^2} = -3 \Rightarrow a^4 + 3a^2 - 4 = 0.$$

$$\therefore (a^2 - 1)(a^2 + 4) = 0 \Rightarrow a^2 - 1 = 0 \text{ agus } a^2 + 4 \neq 0.$$

$$\therefore a = \pm 1 \Rightarrow b = \pm 2 \Rightarrow \text{is é } \pm(1+2i) \text{ an réiteach.}$$

3 (b) (ii)

$$x^2 + x + (1-i) = 0 \Rightarrow x = \frac{-1 \pm \sqrt{1-4(1-i)}}{2} = \frac{-1 \pm \sqrt{-3+4i}}{2}.$$

$$\therefore x = \frac{-1 \pm (1+2i)}{2} \text{ de réir cuid (i).}$$

$$x = \frac{-1+1+2i}{2} \text{ nó } x = \frac{-1-1-2i}{2} \Rightarrow x = i \text{ or } x = -1-i.$$

Botúin (-3)

- B1 Forbairt $(a+ib)^2$
- B2 Séana
- B3 i
- B4 Gan téarmaí comhchosúla a úsáid
- B5 Fachtóirí
- B6 Foirmle chearnach
- B7 Luachanna iomarcacha (iad gan a bheith réadach)
- B8 Gan ach uimhir choimpléascach amháin faighte
- B9 Fréamh mhícheart asbhainte ó fheidhm

Sciorthaí (-1)

- S1 Freagraí gan a bheith simplithe

3 (c) (i) Bíodh A agus B ina maitrísí 2×2 , áit a bhfuil inbhéarta ag A .

Taispeáin go bhfuil $(A^{-1}BA)^n = A^{-1}B^nA$ do gach $n \in \mathbb{N}$.

$$\text{Bíodh } P = \begin{pmatrix} 3 & 1 \\ 5 & 2 \end{pmatrix} \text{ agus } M = \begin{pmatrix} -5 & 3 \\ -10 & 6 \end{pmatrix}.$$

(ii) Luacháil $P^{-1}MP$ agus uaidh sin $(P^{-1}MP)^n$.

(iii) Uaidh sin, nó ar shlí eile, taispeáin go bhfuil $M^n = M$, do gach $n \in \mathbb{N}$.

Cuid (c) (i)

5 mharc

Iarr. 2

(c) (ii) $P^{-1}MP$

5 mharc

Iarr. 2

$(P^{-1}MP)^n$

5 mharc

Iarr. 2

(c) (iii)

5 mharc

Iarr. 2

3 (c) (i)

$$\begin{aligned} (A^{-1}BA)^n &= (A^{-1}BA)(A^{-1}BA)(A^{-1}BA)\dots\dots\dots(A^{-1}BA) \\ &= A^{-1}B(AA^{-1})B(AA^{-1})\dots\dots\dots(AA^{-1})BA \\ &= A^{-1}BIBI\dots\dots\dots IBA = A^{-1}BBBB\dots\dots BA \\ &= A^{-1}B^nA. \end{aligned}$$

(Nó trí ionduchtú)

3 (c) (ii)

$$P^{-1}MP = \frac{1}{(6-5)} \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ -5 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -5 & 3 \\ -10 & 6 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 & 1 \\ 5 & 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ -5 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}.$$

$$(P^{-1}MP)^n = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}^n = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}.$$

3 (c) (iii)

$$(P^{-1}MP)^n = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \Rightarrow P^{-1}M^nP = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}.$$

$$\begin{aligned} \therefore M^n &= P \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} P^{-1} = \begin{pmatrix} 3 & 1 \\ 5 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ -5 & 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 & 1 \\ 5 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ -5 & 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -5 & 3 \\ -10 & 6 \end{pmatrix} \\ &= M. \end{aligned}$$

Botúin (-3)

B1 P^{-1} : aon uair amháin

B2 $P^{-1}P \neq I$

B3 Séana

B4 Ord mícheart san iolrú

Nóta: Ní mór do $(P^{-1}MP)$ bheith ina maitrís thrasnánach i gCuid (c) (ii) leis an 2ú 5 mharc a shaothrú; 0 marc murach sin.

CEIST 4

Cuid (a)	10 (5, 5) marc	Iarr. (2, 2)
Cuid (b)	40 (5, 5, 5, 5, 10, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2, 3, 2, 2)

Cuid (a) **10 (5, 5) marc** **Iarr. (2, 2, 2)**

4(a) I seicheamh comhbhreise, is é -3 an tríú téarma agus is é -15 an séú téarma.
Faigh an chéad téarma agus an chomhbhreis.

T_3, T_6 **5 mharc** **Iarr. 2**
 a agus d **5 mharc** **Iarr. 2**

4 (a)

$$a + 2d = -3$$

$$a + 5d = -15$$

$$3d = -12 \Rightarrow d = -4 \text{ agus } a = 5.$$

An chéad téarma = 5, an chomhbhreis = -4 .

(NÓTA: féadfaidh a agus d bheith in ord ar bith)

Botúin (-3)

- B1 Téarma an tseichimh chomhbhreise
- B2 Foirmle don téarma: aon uair amháin
- B3 a mícheart
- B4 d mícheart

Sciorthaí (-1)

- S1 Uimhriúil

Cuid (b) **40 (5, 5, 5, 5, 10, 5, 5) marc** **Iarr. (2, 2, 2, 2, 3, 2, 2)**

4 (b) Bíodh $u_n = l\left(\frac{1}{2}\right)^n + m(-1)^n$ do gach $n \in \mathbb{N}$.

(i) Fíoraigh go sásaíonn u_n an chothromóid $2u_{n+2} + u_{n+1} - u_n = 0$.

(ii) Má tá $a_k = u_k + u_{k+1}$, sloinn a_k i dtéarmaí k agus l .

(iii) Sa chás $l > 0$, faigh $\sum_{k=1}^{\infty} a_k$, i dtéarmaí l .

(iv) Faigh n , an tslánuimhir dheimhneach is lú, a fhágann $\sum_{k=1}^n a_k > (0.99) \sum_{k=1}^{\infty} a_k$.

(b) (i) u_{n+1} agus u_{n+2} ceart	5 mharc	Iarr. 2
Fíoraigh	5 mharc	Iarr. 2
(b) (ii) u_{k+1} ceart	5 mharc	Iarr. 2
Sloinn	5 mharc	Iarr. 2
(b) (iii) S_∞	10 marc	Iarr. 3
(b) (iv) S_n	5 mharc	Iarr. 2
Íoslúach n	5 mharc	Iarr. 2

4 (b) (i)

$$2u_{n+2} + u_{n+1} - u_n = 2l\left(\frac{1}{2}\right)^{n+2} + 2m(-1)^{n+2} + l\left(\frac{1}{2}\right)^{n+1} + m(-1)^{n+1} - l\left(\frac{1}{2}\right)^n - m(-1)^n.$$

$$= l\left(\frac{1}{2}\right)^n \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} - 1\right) + m(-1)^n (2 - 1 - 1) = 0.$$

4 (b) (ii)

$$a_k = u_k + u_{k+1} \Rightarrow a_k = l\left(\frac{1}{2}\right)^k + m(-1)^k + l\left(\frac{1}{2}\right)^{k+1} + m(-1)^{k+1}.$$

$$\therefore a_k = l\left(\frac{1}{2}\right)^k \left(\frac{3}{2}\right) + m(-1)^k (1 - 1)$$

$$= \frac{3}{2}l\left(\frac{1}{2}\right)^k.$$

4 (b) (iii)

$$\sum_{k=1}^{\infty} a_k = \frac{3}{2}l\left(\frac{1}{2}\right) + \frac{3}{2}l\left(\frac{1}{2}\right)^2 + \frac{3}{2}l\left(\frac{1}{2}\right)^3 + \dots + \frac{3}{2}l\left(\frac{1}{2}\right)^k + \dots$$

Sraith iolraíoch gan teorainn í seo. $\therefore \sum_{k=1}^{\infty} a_k = \frac{\frac{3}{2}l}{1 - \frac{1}{2}} = \frac{3}{2}l.$

4 (b) (iv)

$$\sum_{k=1}^n a_k = \frac{\frac{3}{2}l \left[1 - \left(\frac{1}{2}\right)^n \right]}{1 - \frac{1}{2}} = \frac{3}{2}l \left[1 - \left(\frac{1}{2}\right)^n \right].$$

$$\sum_{k=1}^n a_k > (0.99) \sum_{k=1}^{\infty} a_k \Rightarrow \frac{3}{2}l \left[1 - \left(\frac{1}{2}\right)^n \right] > (0.99) \frac{3}{2}l.$$

$$\therefore 1 - \left(\frac{1}{2}\right)^n > 0.99 \Rightarrow \left(\frac{1}{2}\right)^n < 0.01 \Rightarrow n = 7.$$

Botúin (-3)

- B1 In u_{n+1} : aon uair amháin
- B2 In u_{n+2} : aon uair amháin
- B3 Séana
- B4 $(-1)^n$
- B5 Suim an tseichimh iolraíoch go héigríoch
- B6 a mícheart
- B7 r mícheart
- B8 Suim na dtéarmaí n den seicheamh iolraíoch
- B9 Gan na luachanna cearta in (iv) a úsáid: gan ach uair amháin
- B10 Dlíte na logartam
- B11 Gan a bheith ar an tslánuimhir is lú

CEIST 5

Cuid (a)	10 (5, 5) marc	Iarr. (2, 2)
Cuid (b)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)
Cuid (c)	20 (5, 5, 10) marc	Iarr. (2, 2, 3)

Cuid (a)	10 (5, 5) marc	Iarr. (2, 2)
-----------------	-----------------------	---------------------

(a) Faigh comhéifeacht x^8 i bhforbairt $(x^2 - 1)^{10}$.

T_7	5 mharc	Iarr. 2
Luach	5 mharc	Iarr. 2

5 (a)

$[x^2 + (-1)]^{10}$ Bíodh u_{r+1} mar an r ú téarma

$$u_{r+1} = \binom{10}{r} (x^2)^{10-r} (-1)^r$$

$$\Rightarrow k(x^{20-2r}) = k(x^8)$$

$$\Rightarrow 20 - 2r = 8$$

$$12 = 2r$$

$$r = 6$$

Téarma: $u_7 = \binom{10}{6} (x^2)^4 (-1)^6 = \binom{10}{4} x^8 = 210x^8$

Comhéifeacht: 210

NÓ

$$[x^2 + (-1)]^{10} = (x^2)^{10} + \binom{10}{1} (x^2)^9 (-1)^1 + \binom{10}{2} (x^2)^8 (-1)^2$$

$$+ \binom{10}{3} (x^2)^7 (-1)^3 + \binom{10}{4} (x^2)^6 (-1)^4$$

$$+ \binom{10}{5} (x^2)^5 (-1)^5 + \binom{10}{6} (x^2)^4 (-1)^6 + \dots$$

$$\Rightarrow u_7 = \binom{10}{6} (x^8)(1) = 210x^8$$

Comhéifeacht: 210

Botúin (-3)

- B1 Téarma ginearálta
- B2 Earráidí i bhforbairt dhéthéarmach: aon uair amháin
- B3 Séana
- B4 Earráid i luach $\binom{n}{r}$ nó gan luach ar bith ar $\binom{n}{r}$

Cuid (b)

20 (5, 5, 5, 5) marc

Iarr. (2, 2, 2, 2)

5 (b)

(i) Réitigh an chothromóid:

$$\log_2 x - \log_2 (x-1) = 4\log_4 2.$$

(ii) Réitigh an chothromóid:

$$3^{2x+1} - 17(3)^x - 6 = 0.$$

Bíodh do fhreagra ceart go dtí dhá ionad dheachúlacha.

Cuid (b) (i) $\log f(x) = 2$

5 mharc

Iarr. 2

Luach x

5 mharc

Iarr. 2

5 (b) (i)

$$\log_2 x - \log_2 (x-1) = 4\log_4 2$$

$$\therefore \log_2 \frac{x}{x-1} = \log_4 16 = 2$$

$$\therefore \frac{x}{x-1} = 4 \Rightarrow 4x - 4 = x \Rightarrow x = \frac{4}{3}.$$

Botúin (-3)

B1 Dlíthe na logartam

B2 Séana

Gan fiúntas

W1 Ligeann 'log' ar lár

Cuid (b) (ii) Slonn cearnach fachtóirithe 5 mharc

Iarr. 2

Luach x

5 mharc

Iarr. 2

5 (b) (ii)

$$3^{2x+1} - 17(3)^x - 6 = 0. \text{ Bíodh } y = 3^x.$$

$$\therefore 3y^2 - 17y - 6 = 0.$$

$$(y-6)(3y+1) = 0 \Rightarrow y = 6, y \neq -\frac{1}{3}.$$

$$\therefore 3^x = 6 \Rightarrow x \log_e 3 = \log_e 6 \Rightarrow x = \frac{\log_e 6}{\log_e 3} = 1.63.$$

Botúin (-3)

B1 Séana

B2 Fachtóirí: aon uair amháin

B3 Foirmle fréimhe: aon uair amháin

B4 Logartaim

B5 Baineann úsáid as $y = -\frac{1}{3}$

Sciorthaí (-1)

S1 Uimhriúil

S2 Gan a bheith go dtí dhá ionad dheachúlacha.

Iarrachtaí

A1 Gan a bheith ina chothromóid chearnach

A2 Freagra ceart trí thriail is earráid

5 (c)

Cruthaigh, trí ionduchtú, gur fachtóir é 9 de $5^{2n+1} + 2^{4n+2}$, do gach $n \in \mathbb{N}$.

Cuid (c) $P(1)$

5 mharc

Iarr. 2

 $P(k)$

5 mharc

Iarr. 2

 $P(k+1)$

10 marc

Iarr. 3

5 (c)

Tástáil le haghaidh $n = 1$.

$$P(1): 5^3 + 2^6 = 189 = 9 \times 21.$$

$\therefore$ Fíor do $n = 1$.

Glac leis gur fíor é do $n = k$.

$$P(k): \text{ tá } 5^{2k+1} + 2^{4k+2} \text{ inroinnte ar } 9.$$

Tástáil le haghaidh $n = k + 1$.

$$\begin{aligned} P(k+1): 5^{2k+3} + 2^{4k+6} &= 25 \cdot 5^{2k+1} + 16 \cdot 2^{4k+2} = (9+16) \cdot 5^{2k+1} + 16 \cdot 2^{4k+2} \\ &= 9 \cdot 5^{2k+1} + 16(5^{2k+1} + 2^{4k+2}), \text{ atá inroinnte ar } 9. \end{aligned}$$

$\therefore$ Fíor do $n = k + 1$.

Aon uair gur fíor é $P(k)$, is fíor $P(k+1)$.

Ós rud é gur fíor $P(1)$, mar sin de, trí ionduchtú is fíor $P(n)$ do gach $n \in \mathbb{N}$.

* Nóta: glac $n = 0$ mar an bunchás.

NÓ

5 (c)

Chun a chruthú go bhfuil $(5^{2n+1} + 2^{4n+2})$ inroinnte ar 9

Tástáil $n=1$

$$P(1): 5^3 + 2^6 = 125 + 64 = 189 = 9(21)$$

$\Rightarrow$ Fíor do $n = 1$

Glac leis gur fíor do $n = k$

$$P(k): \text{ tá } (5^{2k+1} + 2^{4k+2}) \text{ inroinnte ar } 9 \quad (*)$$

Chun a chruthú: tá $(5^{2k+3} + 2^{4k+6})$ inroinnte ar 9

$$\text{Bíodh } f(k) = 5^{2k+1} + 2^{4k+2}$$

Má ghlactar leis go bhfuil $f(k)$ inroinnte ar 9, beidh $f(k+1)$ inroinnte ar 9 más féidir $[f(k+1) - f(k)]$ a roinnt ar 9 agus sa chás sin amháin.

$$\begin{aligned}
f(k+1) - f(k) &= (5^{2k+3} + 2^{4k+2}) - (5^{2k+1} + 2^{4k+2}) \\
&= 25(5^{2k+1}) + 16(2^{4k+2}) - 5^{2k+1} - 2^{4k+2} \\
&= 24(5^{2k+1}) + 15(2^{4k+2}) \\
&= (27-3)(5^{2k+1}) + (18-3)(2^{4k+2}) \\
&= 27(5^{2k+1}) + 18(2^{4k+2}) - 3(5^{2k+1}) - 3(2^{4k+2}) \\
&= 9[3(5^{2k+1}) + 2(2^{4k+2})] - 3[5^{2k+1} + 2^{4k+2}] \\
&\quad \downarrow \qquad \qquad \qquad \downarrow \\
&\text{Inroinnte ar 9} \qquad \qquad \text{Inroinnte ar 9 ó (*) thuas}
\end{aligned}$$

$\Rightarrow f(k+1) - f(k)$ inroinnte ar 9

Aon uair gur fíor é $P(k)$, is fíor é $P(k+1)$. Ós rud é gur fíor $P(1)$, mar sin de, trí ionduchtú is fíor uile iad $P(2), P(3), P(4)$ ...

Botúin (-3)

B1 Séana

B2 $n \geq 2$

Sciorthaí (-1)

S1 Uimhriúil

Nóta: Ní mór céim $P(1)$ a chruthú. Ní leor a lua gur fíor $P(n)$ do $n=1$

CEIST 6

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
Cuid (b)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)
Cuid (c)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
-----------------	-----------------	----------------

(a) Dífreáil $\cos^2 x$ i leith x .

6 (a)

$$f(x) = \cos^2 x \Rightarrow f'(x) = -2 \cos x \sin x.$$

Botúin (-3)

B1 Dífreáil

Iarrachtaí

A1 Earráid i bhfoirmle na difreála (cuingriail)

Cuid (b)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)
-----------------	-----------------------------	---------------------------

6 (b) Is í an chothromóid atá ag cuar ná $y = e^{-x^2}$.

(i) Faigh $\frac{dy}{dx}$.

(ii) Faigh comhordanáidí phointe casaidh an chuair.

(iii) Déan amach cé acu uasphointe logánta nó íospointe logánta é an pointe casaidh seo.

Cuid (b) (i)	5 mharc	Iarr. 2
(ii) $f'(x) = 0$	5 mharc	Iarr. 2
Pointe casaidh	5 mharc	Iarr. 2
(iii)	5 mharc	Iarr. 2

6 (b) (i)

$$\frac{dy}{dx} = e^{-x^2} (-2x).$$

6 (b) (ii)

$$\frac{dy}{dx} = 0 \Rightarrow e^{-x^2} (-2x) = 0 \Rightarrow x = 0 \text{ agus } y = 1. \text{ Is é } (0, 1) \text{ an pointe casaidh}$$

6 (b) (iii)

$$\frac{d^2y}{dx^2} = e^{-x^2} (-2x)(-2x) - 2e^{-x^2} = e^{-x^2} (4x^2 - 2)$$

$$\text{I gcás } x = 0, \frac{d^2y}{dx^2} = -2e^0 = -2 < 0 \Rightarrow (0, 1), \text{ is uasphointe logánta é.}$$

Botúin (-3)

B1 Séana

B2 Dífreáil

B3 $e^{-x^2} = 0$

B4 Gan an 2ú difreálach

Iarrachtaí

A1 Earráid i bhfoirmle na difreála (cuingriail)

Nóta: D'fhéadfadh saothar róshimplithe in (i) bheith ina ábhar iarrachta ar a mhéad in (ii) agus in (iii).

Cuid (c)

15 (5, 5, 5) mharc

Iarr. (2, 2, 2)

6 (c) Sainítear an fheidhm f mar $x \rightarrow \frac{2x}{x+1}$, áit a bhfuil $x \in \mathbf{R} \setminus \{-1\}$.

(i) Faigh cothromóidí na n-asamtóití atá ag an gcuar $y = f(x)$.

(ii) Is dhá phointe ar leith iad P agus Q ar an gcuar $y = f(x)$. iad.

Tá an tadhlaí ag Q comhthreomhar leis an tadhlaí ag P . Is iad $(1, 1)$ comhordanáidí P .

Faigh comhordanáidí Q .

(iii) Fíoraigh gurb é pointe trasnaithe na n-asamtóití lárphointe $[PQ]$.

Cuid (c) (i)

5 mharc

Iarr. 2

(ii)

5 mharc

Iarr. 2

(iii)

5 mharc

Iarr. 2

6 (b) (i)

$x = -1$ an asamtóit ingearach.

Is asamtóit chothrománach $\text{tr } \frac{2x}{x+1} = \text{tr } \frac{2}{1+\frac{1}{x}} = 2 \Rightarrow y = 2$.

6 (c) (ii)

$f'(x) = \frac{2(x+1) - 2x(1)}{(x+1)^2} = \frac{2}{(x+1)^2}$. Fána ag $P(1, 1) = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}$.

Fána ag $Q = \frac{1}{2} \Rightarrow \frac{2}{(x+1)^2} = \frac{1}{2} \Rightarrow (x+1)^2 = 4$.

$\therefore x+1 = \pm 2 \Rightarrow x = 1$ or $x = -3$. $\therefore Q$ is $(-3, 3)$.

NÓ

$$\begin{aligned}
 (x+1)^2 &= 4 \\
 x^2 + 2x + 1 - 4 &= 0 \\
 x^2 + 2x - 3 &= 0 \\
 (x+3)(x-1) &= 0 \\
 \Rightarrow x+3 &= 0 \quad \text{nó} \quad x-1 = 0 \\
 x &= -3 \quad \text{nó} \quad x = 1 \\
 \downarrow & \qquad \qquad \downarrow \\
 Q(-3,3) & \qquad \qquad P(1,1)
 \end{aligned}$$

6 (c) (iii) Trasnaíonn asamtóití a chéile ag $(-1, 2)$, $P(1, 1)$ and $Q(-3, 3)$.
Is é $(-1, 2)$ lárphointe PQ .

Botúin (-3)

- B1 Asamtóití
- B2 Teorainneacha
- B3 Difreáil
- B4 Séana
- B5 Foirmle le haghaidh na líne lárphointe

Sciorthaí (-1)

- S1 Uimhriúil

Iarrachtaí

- A1 Earráid i bhfoirmle na difreála

Nóta: Ní féidir an 2ú 5 mharc a fháil in (c) (ii) mura mbíonn an fhána ag Q cothrom leis an bhfána ag P.

CEIST 7

Cuid (a)	10 (5, 5) marc	Iarr. (2, 2)
Cuid (b)	25 (10, 10, 5) marc	Iarr. (3, 3, 2)
Cuid (c)	15 (10, 5) mharc	Iarr. (3, 2)

Cuid (a) **10 (5, 5) marc** **Iarr. (2, 2)**

7 (a) Faigh fána an tadhlaí leis an gcuair $x^2 + y^3 = x - 2$ ag an bpointe $(3, -2)$.

Difreáil **5 mharc** **Iarr. 2**
Fána **5 mharc** **Iarr. 2**

7 (a)

$$2x + 3y^2 \frac{dy}{dx} = 1 \Rightarrow \frac{dy}{dx} = \frac{1 - 2x}{3y^2}. \therefore \text{Fána an tadhlaí ag } (3, -2) = \frac{-5}{12}.$$

Botúin (-3)

B1 Difreáil

B2 Séana

B3 Luach mícheart ar x nó luach ar bith ar x san fhána

B4 Luach mícheart ar y nó luach ar bith ar y san fhána

Sciorthaí (-1)

S1 Uimhriúil

Iarrachtaí

A1 Earráid i bhfoirmle na difreála

A2 $\frac{dy}{dx} = 2x + 3y^2 \frac{dy}{dx} = 1$ agus úsáidtear an dá $\left(\frac{dy}{dx}\right)$ théarma

Cuid (b)

25 (10, 10, 5) marc

Iarr. (3, 3, 2)

7 (b) Déantar cuar a shainiú leis na cothromóidí paraiméadracha

$$x = \frac{t-1}{t+1} \quad \text{agus} \quad y = \frac{-4t}{(t+1)^2}, \quad \text{áit } t \neq -1.$$

(i) Faigh $\frac{dx}{dt}$ agus $\frac{dy}{dt}$.

(ii) Uaidh sin, faigh $\frac{dy}{dx}$, agus sloinn do fhreagra i dtéarmaí x .

Part (b) $\frac{dx}{dt}$

10 marc

Iarr. 3

$\frac{dy}{dt}$

10 marc

Iarr. 3

$\frac{dy}{dx}$

5 mharc

Iarr. 2

7 (b) (i)

$$\frac{dx}{dt} = \frac{1(t+1) - 1(t-1)}{(t+1)^2} = \frac{2}{(t+1)^2}$$

$$\frac{dy}{dt} = \frac{-4(t+1)^2 + 4t(2)(t+1)}{(t+1)^4} = \frac{-4(t+1) + 8t}{(t+1)^3} = \frac{4(t-1)}{(t+1)^3}$$

7 (b) (ii)

$$\frac{dy}{dx} = \frac{dy}{dt} \times \frac{dt}{dx} = \frac{4(t-1)}{(t+1)^3} \times \frac{(t+1)^2}{2} = \frac{2(t-1)}{t+1} = 2x$$

Botúin (-3)

B1 Dífreáil

B2 Séana

B3 Earráid agus $\frac{dy}{dx}$ á fháil

Iarrachtaí

A1 Earráid i bhfoirmle na difreála

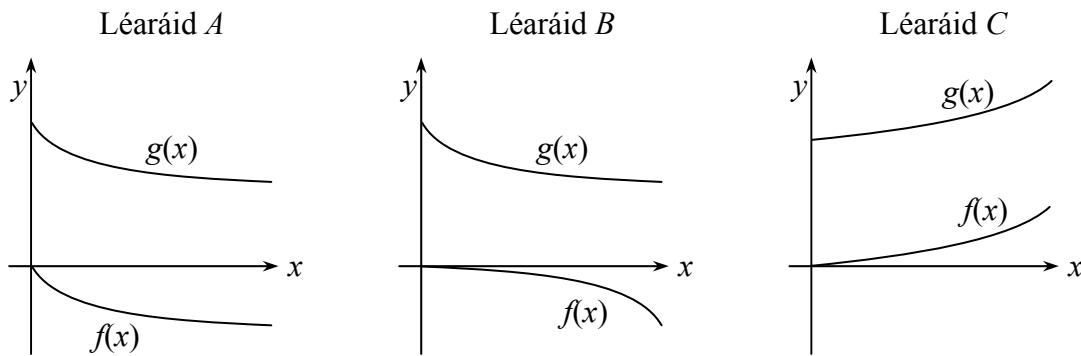
(c) Sainítear na feidhmeanna f agus g san fhearann $\mathbb{R} \setminus \{-1, 0\}$ mar seo a leanas:

$$f : x \rightarrow \tan^{-1}\left(\frac{-x}{x+1}\right) \text{ agus } g : x \rightarrow \tan^{-1}\left(\frac{x+1}{x}\right).$$

(i) Taispeáin go bhfuil $f'(x) = \frac{-1}{2x^2 + 2x + 1}$.

(ii) Is féidir a thaispeáint go bhfuil $f'(x) = g'(x)$.

Léiríonn ceann amháin de na trí léaráid A, B, nó C thíos codanna de ghraf f agus de ghraf g . Agus do fhreagra bunaithe ar na díorthaigh amháin, luaigh cén léaráid an ceann ceart, agus luaigh freisin, i gcás an dá léaráid eile, cén fáth a bhfuil na léaráidí sin mícheart.

c(i)

10 marc

Iarr. 3

7 (c) (i)

$$f(x) : x \rightarrow \tan^{-1}\left(\frac{-x}{x+1}\right)$$

$$f'(x) = \frac{1}{1 + \left(\frac{-x}{x+1}\right)^2} \times \frac{-1(x+1) + x(1)}{(x+1)^2} = \frac{(x+1)^2}{x^2 + 2x + 1 + x^2} \times \frac{-1}{(x+1)^2} = \frac{-1}{2x^2 + 2x + 1}$$

NÓ

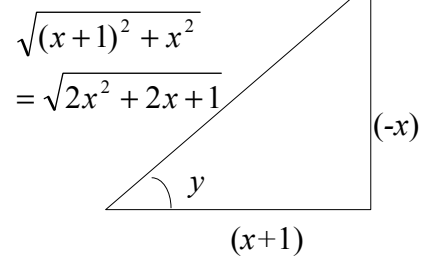
$$y = \tan^{-1}\left(\frac{-x}{x+1}\right)$$

$$\tan y = \frac{-x}{x+1}$$

$$\sec^2 y \cdot \frac{dy}{dx} = \frac{(x+1)(-1) - (-x)(1)}{(x+1)^2}$$

$$\frac{1}{\cos^2 y} \cdot \frac{dy}{dx} = \frac{-x-1+x}{(x+1)^2}$$

$$\frac{1}{\cos^2 y} \cdot \frac{dy}{dx} = \frac{-1}{(x+1)^2}$$

$$\cos y = \frac{x+1}{\sqrt{2x^2 + 2x + 1}}$$

$$\cos^2 y = \frac{(x+1)^2}{2x^2 + 2x + 1}$$

(.../)

$$\begin{aligned}\frac{dy}{dx} &= \frac{-\cos^2 y}{(x+1)^2} \\ &= \frac{-1}{(x+1)^2} \cdot \frac{(x+1)^2}{2x^2 + 2x + 1} \\ &= \frac{-1}{2x^2 + 2x + 1}\end{aligned}$$

Botúin (-3)

- B1 Dífreáil
- B2 Séana
- B3 Earráid i luach tan y
- B4 Earráid i luach cos y
- B5 Sleasa an triantáin: aon uair amháin

Iarrachtaí

- A1 Earráid i bhfoirmle na difreála agus, uaidh sin, Iarr. 2 ar a mhéad maidir le simpliú

Cuid (c) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

7 (c) (ii)

Tá Léaráid A ceart.

Ní fhéadfadh Léaráid B bheith ceart siocair nach bhfuil na cuair seo “comhthreomhar” (i.e. comhionann suas le haistriú ingearach, atá riachtanach toisc go a bhfuil a gcuid díorthach cothrom don uile x).

Ní fhéadfadh Léaráid C bheith ceart siocair go bhfuil na graif seo ag méadú agus ba cheart go mbeadh siad ag laghdú toisc go bhfuil a gcuid díorthach diúltach do $x > 0$.

NÓ

Ag glacadh le $f'(x) = g'(x)$

$\Rightarrow m_1 = m_2$ (na fánaí mar an gcéanna)

$\Rightarrow$ cuair chomhthreomhara

$$f'(x) = \frac{-1}{2x^2 + 2x + 1} < 0 \text{ nuair } x > 0$$

$\Rightarrow$ Is feidhmeana laghdaitheacha iad $f(x)$ agus $g(x)$.

Léaráid A: ceart

Léaráid B: níl na cuair comhthreomhar

Léaráid C: tá na cuair ag méadú

Botúin (-3)

- B1 Ráiteas mícheart

CEIST 8

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
Cuid (b)	25 (5, 5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2, 2)
Cuid (c)	10 (5, 5) marc	Iarr. (2, 2)

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
-----------------	-----------------	----------------

8	(a)	Faigh $\int (x^3 + \sqrt{x}) dx$.
----------	------------	------------------------------------

8	(a)	$\int (x^3 + \sqrt{x}) dx = \frac{1}{4}x^4 + \frac{2}{3}x^{\frac{3}{2}} + c.$
----------	------------	---

- Botúin (-3)*
- B1 Suimeáil
  - B2 Séana
  - B3 Gan ‘c’ ar bith

Cuid (b)	25 (5, 5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2, 2)
-----------------	--------------------------------	------------------------------

8	(b)	(i)	Luacháil $\int_0^2 \frac{x+1}{x^2+2x+2} dx$.
		(ii)	Luacháil $\int_0^2 \frac{x^2+2x+2}{x+1} dx$.

Cuid (b) (i) Ionadú ceart	5 mharc	Iarr. 2
Suimeáil	5 mharc	Iarr. 2
Teorainneacha	5 mharc	Iarr. 2

8	(b)	(i)	$\int_0^2 \frac{x+1}{x^2+2x+2} dx.$	Biodh $u = x^2 + 2x + 2 \Rightarrow du = (2x + 2)dx$.
			$= \frac{1}{2} \int_2^{10} \frac{du}{u} = \frac{1}{2} [\log_e u]_2^{10} = \frac{1}{2} [\log_e 10 - \log_e 2] = \frac{1}{2} \log_e 5 = \log_e \sqrt{5}.$	

- Botúin (-3)*
- B1 Suimeáil
  - B2 Difreáil
  - B3 Logartaim
  - B4 Teorainneacha
  - B5 Ord mícheart maidir le cur chun feidhme teorainneacha

B6 Gan teorainneacha ionadaithe a ríomh

B7 Gan teorainneacha a athrú

Sciorthaí (-1)

S1 Uimhriúil

**Cuid (b) (ii) Suimeáil
Teorainneacha**

**5 mharc
5 mharc**

**Iarr. 2
Iarr. 2**

8 (b) (ii)

$$\begin{aligned}\therefore \int_0^2 \frac{x^2 + 2x + 2}{x + 1} dx &= \int_0^2 \frac{(x + 1)^2 + 1}{x + 1} dx = \int_0^2 \left((x + 1) + \frac{1}{x + 1} \right) dx \\ &= \left[\frac{1}{2} x^2 + x + \log_e(x + 1) \right]_0^2 = 2 + 2 + \log_e 3 = 4 + \log_e 3.\end{aligned}$$

NÓ

$$\begin{aligned}\int \frac{x^2 + 2x + 2}{x + 1} dx &= \int \left[(x + 1) + \left(\frac{1}{x + 1} \right) \right] dx \\ &= \int (x + 1) dx + \int \frac{1}{x + 1} dx \\ &= \frac{x^2 + x}{x + 2} + \frac{x + 1}{1}\end{aligned}$$

Cuir i gcrích mar atá thuas.

Botúin (-3)

B1 Suimeáil

B2 Difreáil

B3 Logartaim

B4 Teorainneacha

B5 Ord mícheart maidir le cur chun feidhme teorainneacha

B6 Gan teorainneacha ionadaithe a ríomh

B7 Gan teorainneacha a athrú

Sciorthaí (-1)

S1 Uimhriúil

S2 Gan an comhartha a athrú agus dealú ar bun i roinnt

8 (c) Bain úsáid as modhanna suimeála chun an fhoirmle $A = \pi r^2$ a bhunú d'achar diosca a bhfuil ga r aige.

Bunú

5 mharc

Iarr. 2

Cur i gcrích

5 mharc

Iarr. 2

8 (c)

$x^2 + y^2 = r^2$ ina chiorcal, lár $(0, 0)$, ga $= r$.

$$\text{Achar an diosca} = A = 4 \int_0^r \sqrt{r^2 - x^2} dx$$

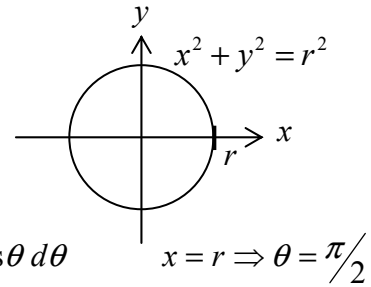
$$\text{Bíodh } x = r \sin \theta \Rightarrow dx = r \cos \theta d\theta.$$

$$\therefore A = 4 \int_0^{\frac{\pi}{2}} \sqrt{r^2 - r^2 \sin^2 \theta} \cdot r \cos \theta d\theta = 4 \int_0^{\frac{\pi}{2}} \sqrt{r^2 (1 - \sin^2 \theta)} \cdot r \cos \theta d\theta$$

$$= 4 \int_0^{\frac{\pi}{2}} r^2 \cos^2 \theta d\theta = (4r^2) \frac{1}{2} [\theta + \sin 2\theta]_0^{\frac{\pi}{2}}$$

$$= 2r^2 \left[\left(\frac{\pi}{2} + \sin \pi \right) - (0 + \sin 0) \right]$$

$$\therefore A = 2r^2 \left(\frac{\pi}{2} \right) = \pi r^2.$$

$$x = 0 \Rightarrow \theta = 0$$

NÓ

$$\frac{x}{r} = \sin \theta \Rightarrow x = r \sin \theta$$

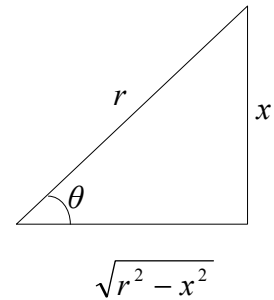
$$\frac{dx}{d\theta} = r \cos \theta \Rightarrow dx = r \cos \theta d\theta$$

$$\text{Ón léaráid: } \cos \theta = \frac{\sqrt{r^2 - x^2}}{r} \Rightarrow r \cos \theta = \sqrt{r^2 - x^2}$$

$$A = 4 \int_0^r \sqrt{r^2 - x^2} dx$$

$$= 4 \int (r \cos \theta) \cdot (r \cos \theta) d\theta$$

$$= 4 \int r^2 \cos^2 \theta d\theta \text{ etc.}$$

Botúin (-3)

B1 Suimeáil

B2 Dífreáil

B3 Foirmle thriantánachta

B4 Séana

B5 Teorainneacha

B6 Ord mícheart maidir le cur chun feidhme teorainneacha

- B7 Gan teorainneacha ionadaithe a ríomh
- B8 Gan teorainneacha a athrú
- B9 Sainiú $\sin \theta$
- B10 Sainiú $\cos \theta$

Sciorrthai (-1)

- S1 Uimhriúil
- S2 Luach triantánúil nó gan luach triantánúil ar bith

Iarrachtaí

- A1 Earráid i bhfoirmle na difreála nó i rialacha na suimeála

Gan fiúntas

- W1 $x = r \sin \theta / x = r \cos \theta$ gan a bheith in úsáid sa tsuimeáil, 0 marc don 2ú 5.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht, 2011

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Matamaitic – Páipéar 2

Ardleibhéal

TREOIRLÍNTE GINEARÁLTA DO SCRÚDAITHEOIRÍ – PÁIPÉAR 2

1. Gabhann trí chineál pionóis le saothar na n-iarrthóirí mar seo a leanas:

- Botúin – earráidí matamaiticiúla / ábhar fágtha ar lár (-3)
- Sciorthaí – earráidí uimhriúla (-1)
- Míléamh (ar choinníoll nach ndéantar an tasc a róshimpliú (-1).

Liostaítear sa scéim na hearráidí a tharlaíonn go minic nach mór na pionóis seo a chur i bhfeidhm ina leith. Lipéadaítear iad amhail: B1, B2, B3,..., S1, S2,..., M1, M2,...etc. Níl na liostaí seo uileghabhálach.

2. Tabhair an méid a leanas faoi deara agus marcanna iarrachta á dtabhairt, e.g. Iarr. (3):

- tá an marc iarrachta tuillte i gcuid de cheist má léirítear aon chéim *chearta*, *ábhartha* sa chuid sin;
- ní mór an marc iarrachta a thabhairt i gcás go mbíonn an marc níos lú ná an marc iarrachta tar éis asbhaintí; agus
- ní thugtar marc idir nialas agus an marc iarrachta choíche.

3. Ní thugtar marcanna ar bith as saothar gan fíúntas. Liostaítear roinnt samplaí dá leithéid sa scéim agus lipéadaítear iad amhail W1, W2, ... etc.

4. Ciallaíonn an frása “marcanna go léir nó marcanna ar bith” (“hit or miss”) nach dtugtar marcanna páirteacha – faigheann an t-iarrthóir na marcanna ábhartha uile nó faigheann sé nialas.

5. Ciallaíonn an frása “agus stopann” nach bhfuil aon saothar fíúntach eile á léiriú ag an iarrthóir.

6. Cuireann réiltín nótaí speisialta in iúl a bhaineann le marcáil coda ar leith de cheist. Faightear na nótaí seo go díreach tar éis an bhosca ina bhfuil an réiteach ábhartha.

7. Níl sé i gceist go bhfuil na réitigh shamplacha i gcomhair gach ceiste ina liostaí uileghabhálacha – d’fhéadfadh réitigh chearta eile a bheith ann. Ba chóir do scrúdaitheoir nach bhfuil cinnte faoi bhailíocht an chuir chuige a úsáideann iarrthóir ar leith le haghaidh ceiste ar leith dul i dteagmháil lena scrúdaitheoir comhairleach.

8. Mura léirítear a mhalairt sa scéim, glac leis an gceann is fearr de dhá iarracht nó níos mó – fiú amháin má cuireadh na hiarrachtaí ar ceal.

9. Ní ghearrfar pionós ach uair *amháin* maidir leis an earráid *chéanna* sa mhír *chéanna* de cheist.

10. Tá cásanna áirithe, fíorúcháin agus freagraí a dhíorthaítear ó léaráidí (mura n-iarrtar a mhalairt) nach dtuillteann ach marcanna iarrachta ar a mhéad.

11. Marc iarrachta ar a mhéad a thugtar i gcás botún, ábhar ar lár nó míléamh atá tromchúiseach.

12. Ná gearr pionós as ucht camóg a úsáid i gcomhair pointe deachúlach, e.g. féadfadh €5.50 a scríobh mar €5,50.

CEIST 1

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
Cuid (b)	25 (10, 5, 5, 5) marc	Iarr. (3, 2, 2, 2)
Cuid (c)	15 (10, 5) mharc	Iarr. (3, 2)

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
-----------------	----------------	----------------

1 (a) Déantar ciorcal a shainiú leis na cothromóidí paraiméadracha seo a leanas:

$$x = 2 + 3\sin\theta, \quad y = 3\cos\theta, \quad \text{áit a bhfuil } \theta \in \mathbf{R}.$$

Cad í cothromóid Chairtéiseach an chiorcail?

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
-----------------	----------------	----------------

1 (a)

$$x = 2 + 3\sin\theta \quad y = 3\cos\theta$$

$$(x-2)^2 + y^2 = 9\sin^2\theta + 9\cos^2\theta = 9(\cos^2\theta + \sin^2\theta)$$

$$\therefore (x-2)^2 + y^2 = 9.$$

NÓ

$$x^2 = 4 + 12\sin\theta + 9\sin^2\theta \quad \text{agus } y^2 = 9\cos^2\theta$$

$$\Rightarrow x^2 + y^2 = 4 + 12\sin\theta + 9(\sin^2\theta + \cos^2\theta) = 13 + 12\sin\theta$$

$$\Rightarrow x^2 + y^2 = 13 + 12\left(\frac{x-2}{3}\right)$$

$$\Rightarrow x^2 + y^2 = 13 + 4x - 8$$

$$\Rightarrow x^2 + y^2 - 4x - 5 = 0$$

NÓ

$$\cos^2\theta + \sin^2\theta = 1$$

$$\left(\frac{x-2}{3}\right)^2 + \left(\frac{y}{3}\right)^2 = 1 \quad \Rightarrow (x-2)^2 + y^2 = 9$$

NÓ

$$\text{Lár } (2, 0) \text{ agus Ga } 3 \Rightarrow (x-2)^2 + y^2 = 9$$

Botúin (-3)

B1 Cearnú mícheart (i gceist uair amháin má bhíonn an cineál earráide céanna ann)

B2 $\cos^2\theta + \sin^2\theta \neq 1$

B3 Lár nó ga mícheart

Sciorthaí (-1)

S1 Earráid uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Iarracht déanta x^2 nó y^2 a shloinneadh i dtéarmaí θ

A2 Níl θ as an áireamh

A3 Lár (2, 0) agus/nó Ga 3 agus stopann

A4 $x^2 + y^2 = 9$ le hobair

Gan fiúntas

W1 $x^2 + y^2 = 1$

1 (b) Faigh cothromóid an chiorcail a ghabhann trí na pointí (0, 3), (2, 1) agus (6, 5).

(b) Meáingear amháin	10 marc	Iarr. 3
An dara meáingear	5 mharc	Iarr. 2
Lár	5 mharc	Iarr. 2
Críoch	5 mharc	Iarr. 2

1 (b)

Lárphointe $[AB] = E(1, 2)$.

Fána $AB = \frac{3-1}{0-2} = -1 \Rightarrow$ fána $EQ = 1$.

$\therefore$ Cothromóid $EQ: y - 2 = 1(x - 1) \Rightarrow EQ: x - y = -1$.

Lárphointe $[BC] = D(4, 3)$.

Fána $BC = \frac{5-1}{6-2} = 1 \Rightarrow$ fána $DQ = -1$.

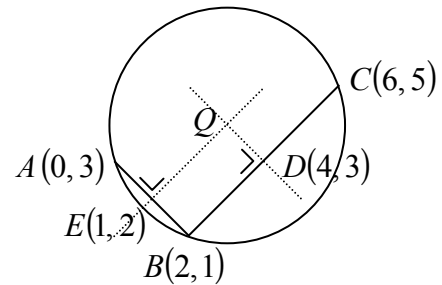
$\therefore$ Cothromóid $DQ: y - 3 = -1(x - 4) \Rightarrow DQ: x + y = 7$.

$$x - y = -1$$

$$x + y = 7$$

$$2x = 6 \Rightarrow x = 3 \text{ agus } y = 4. \therefore \text{Is é lárphointe } Q(3, 4).$$

$$|AQ| = r = \sqrt{(3-0)^2 + (4-3)^2} = \sqrt{10}. \text{ Cothromóid an chiorcail: } (x-3)^2 + (y-4)^2 = 10.$$

NÓ

(b) Cothromóid in dhá athróg	10 marc	Iarr. 3
An dara cothromóid in dhá athróg	5 mharc	Iarr. 2
Dhá luach	5 mharc	Iarr. 2
Críoch	5 mharc	Iarr. 2

1(b)

$$x^2 + y^2 + 2gx + 2fy + c = 0$$

$$\Rightarrow 0 + 9 + 2g(0) + 2f(3) + c = 0 \Rightarrow 6f + c = -9.$$

$$\text{Agus } 4 + 1 + 4g + 2f + c = 0 \Rightarrow 4g + 2f + c = -5 \dots\dots(i)$$

$$\text{agus } 36 + 25 + 12g + 10f + c = 0 \Rightarrow 12g + 10f + c = -61 \dots\dots(ii)$$

$$\text{Ag réiteach idir (i) agus (ii) } g = -3 \text{ agus } f = -4$$

$$\Rightarrow 6(-4) + c = -9 \Rightarrow c = 15$$

$$\text{Cothromóid an chiorcail: } x^2 + y^2 - 6x - 8y + 15 = 0$$

NÓ

b) Fánaí cuí	10 marc	Iarr. 3
Leathchiorcal a bhunú	5 mharc	Iarr. 2
Lár nó ga	5 mharc	Iarr. 2
Críoch	5 mharc	Iarr. 2

1(b) Fána (0, 3) agus (2, 1) $\frac{1-3}{2-0} = -1$

Fána (2, 1) agus (6, 5) $\frac{5-1}{6-2} = 1$

$\Rightarrow$ línte ceartingearacha.

Ach uillinn i ndronuillinn leathchiorcail $\Rightarrow$ (0, 3) agus (6, 5) na pointí trastomhais.

Lárphointe an chiorcail (3, 4)

Ga: $\sqrt{(3-0)^2 + (4-3)^2} = \sqrt{10}$

Cothromóid: $(x-3)^2 + (y-4)^2 = 10$

Botúin (-3)

- B1 Fána ceartingearach mícheart
- B2 Earráid i bhfoirmle fána
- B3 Earráid i gcothromóid fhoirmle na líne
- B4 Earráid i bhfoirmle an gha
- B5 Cothromóid an chiorcail neamhiomlán
- B6 Trastomhas mícheart
- B7 Earráid i gcothromóid ghinearálta an chiorcail
- B8 Cothromóid an chiorcail ach níor ríomhadh an ga

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3, 2, 2, 2 mharc)

- A1 Toradh na bhfánaí ceartingearacha = -1
- A2 Ordanáidí x agus y a mheascadh
- A3 Foirmle cheart le roinnt ionadú ceart
- A4 Roinnt ionadú ceart i gcothromóid ghinearálta an chiorcail

Cuid (c)	15 (10, 5) marc	Iarr. (3, 2)
-----------------	------------------------	---------------------

1 (c) Tá lárphointe A agus ga r_1 ag an gchiorcal $c_1: x^2 + y^2 - 8x + 2y - 23 = 0$.

Tá lárphointe B agus ga r_2 ag an gchiorcal $c_2: x^2 + y^2 + 6x + 4y + 3 = 0$.

(i) Taispeáin go dtrasnaíonn c_1 agus c_2 a chéile ag dhá phointe.

(ii) Taispeáin go ngabhann na tadhlaithle le c_1 ag na pointí trasnaithe seo trí lárphointe c_2 .

1 (c) (i)

$$A(4, -1) \text{ agus } r_1 = \sqrt{16+1+23} = \sqrt{40} = 2\sqrt{10}.$$

$$B(-3, -2) \text{ agus } r_2 = \sqrt{9+4-3} = \sqrt{10}.$$

$$|AB| = \sqrt{(4+3)^2 + (-1+2)^2} = \sqrt{50} = 5\sqrt{2}.$$

$$\text{Mar sin, } r_1 + r_2 = 3\sqrt{10} = \sqrt{90} > \sqrt{50} \text{ agus } |r_1 - r_2| = \sqrt{10} < \sqrt{50}$$

$\Rightarrow$ trasnaíonn na ciorcail a chéile ag dhá phointe.

NÓ

1(c)(i)

$$x^2 + y^2 - 8x + 2y - 23 = 0$$

$$x^2 + y^2 + 6x + 4y + 3 = 0$$

$$-14x - 2y - 26 = 0 \Rightarrow y = -7x - 13$$

$$x^2 + (-7x - 13)^2 - 8x + 2(-7x - 13) - 23 = 0$$

$$\Rightarrow 5x^2 + 16x + 12 = 0$$

$$\Rightarrow (5x + 6)(x + 2) = 0$$

$$\Rightarrow x = \frac{-6}{5}, x = -2$$

$$\Rightarrow y = \frac{-23}{5}, y = 1$$

Dhá phointe trasnaithe $\left(\frac{-6}{5}, \frac{-23}{5}\right)$ agus $(-2, 1)$

*Botúin (-3)*B1 Níl an caidreamh idir $3\sqrt{10}$ agus $\sqrt{50}$ nó $\sqrt{40} + \sqrt{10} > \sqrt{50}$ bunaithe go soiléir

B2 Earráid i gcearnú

B3 Earráid i bhfachtóirí

B4 Conclúid mhícheart luaite nó intuigthe

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

S2 Gan an dá chás a bhunú

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Lár agus ga amháin faighte

A2 Sloinntear y i dtéarmaí x agus stopann

1 (c) (ii)

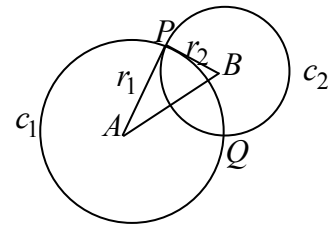
Bíodh P agus Q mar phointí trasnaithe na gciorcail.
 Gabhann an tadhlaí le c_1 trí B , má tá APB agus AQB
 ina dtriantáin dronuilleacha, agus ar an gcúis sin amháin.

$$|AP|^2 + |BP|^2 = r_1^2 + r_2^2 = 40 + 10 = 50 = |AB|^2.$$

$$\therefore |\angle APB| = 90^\circ \Rightarrow AP \perp PB.$$

$\therefore$ Is tadhlaí é PB le c_1 agus tá lárphointe B de c_2 aige.

Ar an dóigh chéanna, is tadhlaí é QB le c_1 agus tá lárphointe B de c_2 aige.

NÓ

1(c)(ii)

Trastomhas fána: lárphointe $(4, -1)$ agus pointe tadhlaithe $(-2, 1)$

$$\frac{-1-1}{4+2} = \frac{-1}{3} \Rightarrow \text{fána an tadhlaí cothrom le } 3$$

Cothromóid an tadhlaí: $y-1=3(x+2) \Rightarrow 3x-y+7=0$

Ach luíonn $(-3, -2)$ ar an tadhlaí ó $3(-3)-1(-2)+7 = -9+2+7=0$

Fána $(4, -1)$ agus $\left(\frac{-6}{5}, \frac{-23}{5}\right)$ cothrom le $\frac{9}{13} \Rightarrow$ fána an tadhlaí cothrom

$$\text{le } \frac{-13}{9}$$

Cothromóid an tadhlaí: $y + \frac{23}{5} = \frac{-13}{9} \left(x + \frac{6}{5}\right)$

Ach luíonn $(-3, -2)$ ar an tadhlaí seo ó

$$\text{TLC: } -2 + \frac{23}{5} = \frac{13}{5} \quad \text{agus} \quad \text{TLD: } \frac{-13}{9} \left(-3 + \frac{6}{5}\right) = \frac{-13}{9} \left(\frac{-9}{5}\right) = \frac{13}{5}$$

Botúin (-3)

- B1 Úsáid mhícheart bainte as Pythagoras
- B2 Aon uair amháin
- B3 Fána nó cothromóid fhoirmle na líne mhícheart le hionadú
- B4 Ní fhíoraítear an lárphointe ar na tadhlaithe

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 Cearnaítear ga amháin agus stopann
- A2 Cothromóid tadhlaí amháin agus stopann

Miléamh (-1)

- M1 Lárphointí malartaithe

CEIST 2

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
Cuid (b)	20 (10, 10) marc	Iarr. (3, 3)
Cuid (c)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
-----------------	-----------------	----------------

2 (a) Faigh an luach ar s agus an luach ar t a shásaíonn an chothromóid

$$s(\vec{i} - 4\vec{j}) + t(2\vec{i} + 3\vec{j}) = 4\vec{i} - 27\vec{j}.$$

2 (a)

$$s(\vec{i} - 4\vec{j}) + t(2\vec{i} + 3\vec{j}) = 4\vec{i} - 27\vec{j}$$

$$\therefore \vec{i}(s + 2t) + \vec{j}(-4s + 3t) = 4\vec{i} - 27\vec{j}.$$

$$s + 2t = 4 \quad \Rightarrow \quad 4s + 8t = 16$$

$$-4s + 3t = -27 \quad \underline{-4s + 3t = -27}$$

$$11t = -11 \Rightarrow t = -1 \text{ agus } s = 6.$$

Botúin (-3)

B1 Aon luach amháin

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (5 mharc)

A1 Cothromóid amháin in s agus t

Cuid (b)	20 (10, 10) marc	Iarr. (3, 3)
-----------------	-------------------------	---------------------

2 (b) $\overrightarrow{OP} = 3\vec{i} - 4\vec{j}$ agus $\overrightarrow{OQ} = 5(\overrightarrow{OP}^\perp)$.

(i) Faigh $\overrightarrow{OQ}$ i dtéarmaí $\vec{i}$ agus $\vec{j}$.

(ii) Faigh $\cos|\angle OQP|$, i bhfoirm surda.

Cuid (b) (i)	10 marc	Iarr. 3
---------------------	----------------	----------------

2 (b) (i)

$$\overrightarrow{OP} = 3\vec{i} - 4\vec{j} \Rightarrow \overrightarrow{OP}^\perp = 4\vec{i} + 3\vec{j}.$$

$$\therefore \overrightarrow{OQ} = 20\vec{i} + 15\vec{j}.$$

Botúin (-3)

B1 Earráid in $\overrightarrow{OP}^\perp$

B2 $\overrightarrow{OQ} = (\overrightarrow{OP}^\perp)$

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Caidreamh idir veicteoir agus ceartingearach bainteach luaite nó intuigthe

Cuid (b) (ii)

10 marc

Iarr. 3

2 (b) (ii)

$$\begin{aligned}\cos \angle OQP &= \frac{(\overline{OQ}) \cdot (\overline{PQ})}{|\overline{OQ}| |\overline{PQ}|} = \frac{(20\vec{i} + 15\vec{j}) \cdot (17\vec{i} + 19\vec{j})}{|20\vec{i} + 15\vec{j}| |17\vec{i} + 19\vec{j}|} \\ &= \frac{340 + 285}{\sqrt{400 + 225} \sqrt{289 + 461}} = \frac{625}{\sqrt{625} \sqrt{650}} = \frac{25}{5\sqrt{26}} = \frac{5}{\sqrt{26}}.\end{aligned}$$

Botúin (-3)

B1 $\overline{PQ} \neq \vec{q} - \vec{p}$

B2 Earráid i bhfoirmle modail

B3 Freagra gan a bheith i surda aonair

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta.

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 $\cos \angle POQ$ ríofa

A2 Foirmle $\cos \theta$ le roinnt ionadú ceart

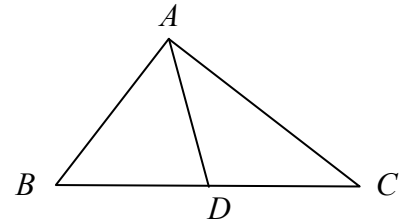
Cuid (c)

15 (5, 5, 5) marc

Iarr. (2, 2, 2)

2 (c) Is triantán é ABC agus is é D lárphointe $[BC]$.

(i) Sloinn $\overline{AB}$ i dtéarmaí $\overline{AD}$ agus $\overline{BC}$
agus sloinn $\overline{AC}$ i dtéarmaí $\overline{AD}$ agus $\overline{BC}$.

(ii) Uaidh sin, cruthaigh go bhfuil $|AB|^2 + |AC|^2 = 2|AD|^2 + \frac{1}{2}|BC|^2$.

Cuid (c) (i)

10 (5, 5) marc

Iarr. (2, 2)

2 (c) (i)

$$\begin{aligned}\overline{AB} &= \overline{AD} + \overline{DB} = \overline{AD} - \frac{1}{2}\overline{BC}. \\ \overline{AC} &= \overline{AD} + \overline{DC} = \overline{AD} + \frac{1}{2}\overline{BC}.\end{aligned}$$

Botúin (-3)

B1 $\overline{DB} \neq -\frac{1}{2}\overline{BC}$

B2 $\overline{DC} \neq \frac{1}{2}\overline{BC}$

Iarrachtaí (2, 2 mharc)

A1 $\overline{AB}$ agus/nó $\overline{AC}$ mar shuim an dá veicteoir

2 (c) (ii)

$$|AB|^2 = \overrightarrow{AB} \cdot \overrightarrow{AB} = \left(\overrightarrow{AD} - \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) \left(\overrightarrow{AD} - \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) = |AD|^2 + \frac{1}{4} |BC|^2 - \frac{1}{2} \overrightarrow{AD} \cdot \overrightarrow{BC} - \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \cdot \overrightarrow{AD}$$

$$|AC|^2 = \overrightarrow{AC} \cdot \overrightarrow{AC} = \left(\overrightarrow{AD} + \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) \left(\overrightarrow{AD} + \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) = |AD|^2 + \frac{1}{4} |BC|^2 + \frac{1}{2} \overrightarrow{AD} \cdot \overrightarrow{BC} + \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \cdot \overrightarrow{AD}$$

$$\therefore |AB|^2 + |AC|^2 = 2|AD|^2 + \frac{1}{2} |BC|^2$$

Botúin (-3)

B1 Conclúid mhícheart nó gan chonclúid intuigthe

Sciorrthai (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

$$A1 \quad \left(\overrightarrow{AD} - \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) \left(\overrightarrow{AD} - \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) = |AD|^2 + \frac{1}{4} |BC|^2$$

$$A2 \quad |AB|^2 \text{ nó } \left(\overrightarrow{AD} - \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) \left(\overrightarrow{AD} - \frac{1}{2} \overrightarrow{BC} \right) = |AD|^2 + \frac{1}{4} |BC|^2 - AD \cdot BC$$

$$A3 \quad \overrightarrow{AB} \cdot \overrightarrow{AB} = \overrightarrow{AB}^2 \text{ nó } |AB|^2$$

Gan fiúntas (0 marc)

$$W1 \quad |AB|^2 = |AD|^2 + \frac{1}{4} |BC|^2$$

CEIST 3

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
Cuid (b)	35 (20, 5, 5, 5) marc	Iarr. (7, 2, 2, 2)

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
-----------------	-----------------	----------------

3 (a) Is iad P agus Q na pointí $(-1, 4)$ agus $(3, 7)$ faoi seach.
Faigh comhordanáidí an phointe a dhéanann $[PQ]$ a roinnt go himmheánach sa chóimheas 3 : 1.

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
-----------------	-----------------	----------------

3 (a)

$$\text{Is ionann an pointe agus } \left(\frac{1(-1)+3(3)}{3+1}, \frac{1(4)+3(7)}{3+1} \right) = \left(\frac{8}{4}, \frac{25}{4} \right) = \left(2, 6\frac{1}{4} \right).$$

* Nóta: Ní gá go mbeadh feidhm ag Treoirlíne Ghinearálta 8 anseo

Botúin (-3)

B1 Foirmle chóimheasa mhícheart

B2 Aistriú mícheart

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (5 mharc)

A1 Ordanáid cheart amháin

Gan fiúntas (0 marc)

W1 Úsáideadh an lárphointe uair amháin

Cuid (b)	35 (20, 5, 5, 5) marc	Iarr. (7, 2, 2, 2)
-----------------	------------------------------	---------------------------

3 (b) Is é f an claochlú $(x, y) \rightarrow (x', y')$, áit a bhfuil $x' = x - y$ agus $y' = 2x + 3y$.
Is é l_1 an líne $2x - y - 1 = 0$.

- (i) Faigh cothromóid $f(l_1)$, íomhá l_1 faoi f .
- (ii) Cruthaigh go mapálann f gach péire de línte comhthreomhara ar phéire de línte comhthreomhara.
Glac leis go mapálann f gach líne ar líne.
- (iii) Tá an líne l_2 comhthreomhar leis an líne l_1 .
Trasnaíonn $f(l_2)$ an x -ais ag A' agus an y -ais ag B' .
Is é achar an triantáin $A'OB'$ ná 9 n-aonad chearnacha, áit arb é O an bunphointe.
Faigh an dá chothromóid a d'fhéadfadh a bheith ag l_2 .
- (iv) Má thugtar go bhfuil $A' = f(A)$ agus $B' = f(B)$, taispeáin $|\angle AOB| \neq |\angle A'OB'|$.

3 (b) (i)

$$2x' = 2x - 2y$$

$$y' = 2x + 3y$$

$$2x' - y' = -5y \Rightarrow y = \frac{1}{5}(-2x' + y')$$

$$x = x' + y \Rightarrow x = x' + \frac{1}{5}(-2x' + y') \Rightarrow x = \frac{1}{5}(3x' + y')$$

$$f(l_1): \frac{2}{5}(3x' + y') - \frac{1}{5}(-2x' + y') - 1 = 0 \Rightarrow 8x' + y' - 5 = 0.$$

Botúin (-3)

B1 ní $f(l_1)$ i bhfoirm $px' + qy' + r = 0$ ná $y' = mx' + c$

B2 Maitrís mhícheart

B3 Iolrú maitrise mícheart

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (7 marc)

A1 Iarracht déanta x nó y a shloinneadh i dtéarmaí x' agus y'

A2 Maitrís cheart do f agus $f(l_1)$ á aimsiú

A3 Pointe íomhá cheart ar $f(l_1)$

Cuid (b) (ii)

3 (b) (ii)

Is dhá líne chomhthreomhara iad $s_1 : ax + by + c = 0$ agus $s_2 : ax + by + d = 0$.

$$f(s_1): \frac{a}{5}(3x' + y') + \frac{b}{5}(-2x' + y') + c = 0 \Rightarrow (3a - 2b)x' + (a + b)y' + 5c = 0.$$

$$f(s_2): \frac{a}{5}(3x' + y') + \frac{b}{5}(-2x' + y') + d = 0 \Rightarrow (3a - 2b)x' + (a + b)y' + 5d = 0$$

Meitseálann comhéifeachtaí x' agus y' , is línte comhthreomhara iad seo mar sin.

NÓ

Glac leis nach bhfuil $f(s_1)$ agus $f(s_2)$ comhthreomhar. Ansin, tá pointe coitianta acu, P' .

Tá f in-inbhéartaithe, mar sin bíodh $P = f^{-1}(P')$.

$P' \in f(s_1) \Rightarrow P \in s_1$ agus $P' \in f(s_2) \Rightarrow P \in s_2$.

Bréagnaíonn sé seo $s_1 \parallel s_2$, (mura bhfuil siad comhionann, agus sa chás sin, tá a n-íomhanna comhionann chomh maith).

Botúin (-3)

B1 Níl $f(s_1)$ ná $f(s_2)$ i bhfoirm $px' + qy' + r = 0$ ná $y' = mx' + c$

B2 Maitrís mhícheart

B3 Iolrú maitrise mícheart

B4 Ní chríochnaítear i gceart

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 Breactar pointe íomhá amháin i gceart
- A2 Cás ar leith e.g. $2x-y-1=0$ agus $2x-y+k=0$ a úsáid
- A3 Iarracht déanta ar íomhá líne amháin

Cuid (b) (iii)

5 mharc

Iarr. 2

3 (b) (iii)

$$f(l_2): 8x' + y' = k. \quad \therefore A' \text{ is } \left(\frac{k}{8}, 0\right) \text{ agus } B' \text{ is } (0, k).$$

$$\text{Achar triantáin } A'OB' = \frac{1}{2} \left| \begin{pmatrix} k \\ 8 \end{pmatrix} (k) \right| = 9.$$

$$\therefore k^2 = 144 \Rightarrow k = \pm 12. \quad \therefore f(l_2): 8x' + y' = \pm 12 \Rightarrow 2x - y \pm \frac{12}{5} = 0$$

Botúin (-3)

- B1 Aon luach amháin ar k
- B2 Earráid i bhfoirmle achair
- B3 Ní aimsítear l_2 ó $f(l_2)$

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 A' nó B'

Cuid (b) (iv)

5 mharc

Iarr. 2

3 (b) (iv)

$$x = \frac{1}{5}(3x' + y') \text{ agus } y = \frac{1}{5}(-2x' + y') \text{ agus } A' \left(\frac{k}{8}, 0\right), B'(0, k).$$

$$\therefore \text{Is é } A \left(\frac{3k}{40}, \frac{-2k}{40}\right) \text{ agus is é } B \left(\frac{k}{5}, \frac{k}{5}\right).$$

$$|\angle A'OB'| = 90^\circ.$$

$$\text{Fána } OA = \frac{-2k}{40} = -\frac{2}{3} \text{ agus fána } OB = \frac{k}{5} = 1 \Rightarrow \text{Níl } OA \perp \text{ le } OB.$$

$$\therefore |\angle AOB| \neq |\angle A'OB'|.$$

Botúin (-3)

- B1 A nó B mícheart
- B2 Earráid i bhfoirmle fána
- B3 Gan chonclúid nó conclúid mhícheart

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 Iarracht chun A nó B a aimsiú agus stopann
- A2 Iarracht chun uillinn nach í an uillinn a theastaíonn í a aimsiú
- A3 $|\angle A'OB'| = 90^\circ$

CEIST 4

Cuid (a)	5 mharc	Iarr. 2
Cuid (b)	30 (10, 10, 10) marc	Iarr. (3, 3, 3)
Cuid (c)	15 (5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2)

Cuid (a)	5 mharc	Iarr. 2
----------	---------	---------

4 (a) Luacháil teorainn $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin 2x + \sin x}{3x} \right)$.

Cuid (a)	5 mharc	Iarr. 2
----------	---------	---------

4 (a)

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin 2x + \sin x}{3x} \right) = \frac{2}{3} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin 2x}{2x} \right) + \frac{1}{3} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin x}{x} \right) = \frac{2}{3} + \frac{1}{3} = 1.$$

NÓ

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin 2x + \sin x}{3x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{2 \sin x \cos x + \sin x}{3x} \right) = \frac{1}{3} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin x (2 \cos x + 1)}{x} \right) = \frac{1}{3} \cdot 1 \cdot (2+1) = 1.$$

NÓ

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin 2x + \sin x}{3x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{2 \sin \frac{3x}{2} \cos \frac{x}{2}}{3x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin \frac{3x}{2} \cos \frac{x}{2}}{\frac{3x}{2}} \right) = 1 \cdot \cos 0 = 1$$

Botúin (-3)

B1 Earráid in athscríobh mar shuim dhá theorainn

B2 Earráid i $\sin 2x$ mar thoradh dhá fheidhme

B3 Míláimhseáil $\frac{\sin \theta}{\theta}$

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Freagra ceart gan obair

A2 Fachtóirí cearta

Cuid (b)

30 (10, 10, 10) marc

Iarr. (3, 3, 3)

4 (b) Faigh gach uile réiteach atá ar an gcothromóid

$$\sin 2x + \cos x = 0, \text{ áit a bhfuil } 0^\circ \leq x \leq 360^\circ.$$

Claochlaigh cothromóid

10 marc

Iarr. 3

Réitigh do cos/sin

10 marc

Iarr. 3

Réitigh

10 marc

Iarr. 3

4 (b)

$$\sin 2x + \cos x = 0$$

$$2\sin x \cos x + \cos x = 0 \Rightarrow \cos x(2\sin x + 1) = 0.$$

$$\therefore \cos x = 0 \text{ nó } \sin x = -\frac{1}{2}.$$

$$\therefore x = 90^\circ, 270^\circ \text{ n } x = 210^\circ, 330^\circ.$$

$$\text{Réiteach} = \{90^\circ, 210^\circ, 270^\circ, 330^\circ\}.$$

Botúin (-3)

B1 Earráid i bhforbairt $\sin 2x$

B2 Earráid i bhfachtóirí

B3 Earráid i bhfréamhacha

B4 Réitigh in easnamh agus/nó mícheart (suas le huasmhéid 3)

B5 Réitigh taobh amuigh den raon (suas le huasmhéid 3)

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3, 3, 3)

A1 $\sin x \cos x + \cos x = 0$ agus stopann

A2 Uillinn cheart amháin

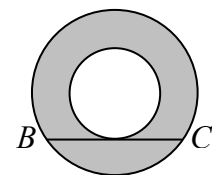
Cuid (c)

15 (5, 5, 5) mharc

Iarr. (2, 2, 2)

4 (c) Sa léaráid taispeántar dhá chiorcal chomhlárnacha.

Déanann tadhlaí leis an gchiorcal inmheánach an chiorcal seachtrach a ghearradh ag B agus C , áit a bhfuil $|BC| = 2x$.

(i) Sloinn achar an réigiúin scáthaithe i dtéarmaí x .

(ii) Sa chás gurb é $2x$ ga an chiorcail sheachtraigh, taispeáin go bhfuil achar

$$\left(\frac{2\pi}{3} - \sqrt{3}\right)x^2 \text{ sa chuid den réigiún scáthaithe atá taobh thíos de } BC.$$

Cuid (c) (i) Achar i dtéarmaí gathanna 5 mharc
Achar i dtéarmaí x 5 mharc

Iarr. 2
Iarr. 2

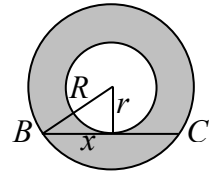
4 (c) (i)

Bíodh ga an chiorcail mhóir = R agus ga an chiorcail bhig = r .

$$\text{Achar scáthaithe} = \pi R^2 - \pi r^2 = \pi(R^2 - r^2)$$

$$\text{Ach } R^2 = x^2 + r^2 \Rightarrow R^2 - r^2 = x^2.$$

$$\therefore \text{Réigiún scáthaithe} = \pi x^2.$$

Botúin (-3)

- B1 Achar = $\pi r^2 - \pi R^2$ nó $\pi R^2 + \pi r^2$
 B2 Luach mícheart ar x do chordaí déroinnte
 B3 Úsáid mhícheart Pythagoras

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2, 2 mharc)

A1 Déroinnteoir corda léirithe

Cuid (c) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

4 (c) (ii)

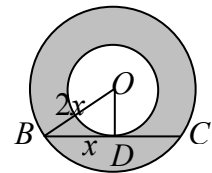
$$\sin \angle BOD = \frac{x}{2x} = \frac{1}{2} \Rightarrow |\angle BOD| = \frac{\pi}{6} \Rightarrow |\angle BOC| = \frac{\pi}{3}.$$

$\therefore$ Achar riachtanach = achar réimse BOC - achar triantáin BOC .

$$= \frac{1}{2} r^2 \theta - \frac{1}{2} |BC| \cdot |OD|$$

$$= \frac{1}{2} (2x)^2 \left(\frac{\pi}{3} \right) - \frac{1}{2} (2x)(\sqrt{3}x), \quad [|OD| = \sqrt{3}x]$$

$$= \frac{2x^2 \pi}{3} - x^2 \sqrt{3} = \left(\frac{2\pi}{3} - \sqrt{3} \right) x^2.$$

Botúin (-3)

- B1 $\angle BOC$ mícheart
 B2 Ga mícheart ionadaithe san fhoirmle réimse
 B3 Úsáid mhícheart Pythagoras i.e. $|OD|$ mícheart
 B4 Conclúid mhícheart luaite nó intuigthe

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 Achar réimse le roinnt ionadaithe
 A2 Achar riachtanach sainaitheanta

CEIST 5

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
Cuid (b)	15 (5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2)
Cuid (c)	25 (10, 10, 5) marc	Iarr. (3, 3, 2)

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
-----------------	----------------	----------------

5 (a) Faigh na luachanna ar x a fhágann $3\tan x = \sqrt{3}$, áit a bhfuil $0^\circ \leq x \leq 360^\circ$.

5 (a)

$$3\tan x = \sqrt{3} \Rightarrow \tan x = \frac{\sqrt{3}}{3} = \frac{1}{\sqrt{3}}$$

$$\therefore x = 30^\circ, 210^\circ.$$

Botúin (-3)

B1 Míláimhseáil $\frac{\sqrt{3}}{3}$

B2 Gach uillinn mhícheart agus/nó uillinn in easnamh

B3 Gach uillinn mhícheart taobh amuigh den raon

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Uillinn cheart amháin gan obair

Cuid (b)	15 (5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2)
-----------------	--------------------------	------------------------

5 (b) (i) Cruthaigh go bhfuil $\tan(A+B) = \frac{\tan A + \tan B}{1 - \tan A \tan B}$.

Cuid (b) (i) Forbairt	5 mharc	Iarr. 2
Críoch	5 mharc	Iarr. 2

5 (b) (i)

$$\begin{aligned} \tan(A+B) &= \frac{\sin(A+B)}{\cos(A+B)} = \frac{\sin A \cos B + \cos A \sin B}{\cos A \cos B - \sin A \sin B} \\ &= \frac{\frac{\sin A}{\cos A} + \frac{\sin B}{\cos B}}{1 - \frac{\sin A \sin B}{\cos A \cos B}} = \frac{\tan A + \tan B}{1 - \tan A \tan B} \end{aligned}$$

Botúin (-3)

B1 Earráid i bhforbairt $\sin(A+B)$

B2 Earráid i bhforbairt $\cos(A+B)$

B3 Ní luaitear $\sin A \cos B + \cos A \sin B = \sin(A+B)$ nó a chomhionann

Sciorrthai (-1)

S1 Earráid uimhríochta

Iarrachtaí (2, 2 mharc)

A1 $\tan(A+B)$ scríofa i dtéarmaí feidhmeanna $\sin$ agus $\cos$.

Cuid (b) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

5 (b) (ii) Má tá $\alpha + \beta = 90^\circ$, ansin taispeáin go bhfuil $\frac{\tan 2\alpha}{\tan 2\beta} = -1$.

Cuid (b) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

5 (b) (ii)

$$\frac{\tan 2\alpha}{\tan 2\beta} = \frac{\tan 2\alpha}{\tan(180^\circ - 2\alpha)} = \frac{\tan 2\alpha}{-\tan 2\alpha} = -1.$$

Botúin (-3)

B1 Earráid i bhforbairt $\tan(180^\circ - 2\alpha)$

B2 Conclúid mhícheart

Sciorrthai (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 $\beta = 90^\circ - \alpha$ nó $2\beta = 180^\circ - 2\alpha$ agus stopann

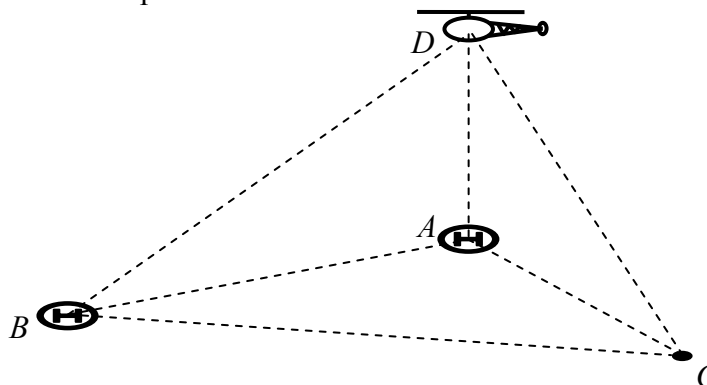
Cuid (c)

25 (10, 10, 5) marc

Iarr. (3, 3, 2)

5 (c) Tá dhá áit tuirlingthe do héileacaptair ag A agus B ar thalamh comhréidh. Is pointe eile é C ar an talamh comhréidh céanna. $|BC| = 800$ méadar, $|AC| = 900$ méadar, agus $|\angle BCA| = 60^\circ$

Tá héileacaptar ar foluain go ceartingearach os cionn A . Feiceann breathnóir ag C go bhfuil uillinn de 30° ag an héileacaptar.

(i) Faigh $|AD|$, i bhfoirm surda.

(ii) Faigh $|BD|$.

Cuid (c) (i)

10 marc

Iarr. 3

5 (c) (i)

$$\tan 30^\circ = \frac{|AD|}{900} \Rightarrow |AD| = 900 \left(\frac{1}{\sqrt{3}} \right) = 300\sqrt{3} \text{ m.}$$

Botúin (-3)

B1 Úsáid mhícheart cóimheasa thriantánúil

B2 Níl an freagra i bhfoirm surda

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

S2 Fágadh aonaid ar lár nó aonaid mhíchearta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Saináithnítear an triantán dronuilleach cuí

Gan fiúntas (0 marc)

W1 Ní léirítear ná ní intuigthe an triantán dronuilleach cuí

Cuid (c) (ii) $|AB|^2$

10 marc

Iarr. 3

$|BD|$

5 mharc

Iarr. 2

5 (c) (ii)

$$\begin{aligned} |AB|^2 &= (800)^2 + (900)^2 - 2(800)(900)\cos 60^\circ \\ &= 640000 + 810000 - 720000 = 730000 \\ |BD|^2 &= |AB|^2 + |AD|^2 = 730000 + 270000 = 1000000. \\ \therefore |BD| &= 1000 \text{ m.} \end{aligned}$$

*Glac le freagra iarrthóra as (c)(i)

* Má tá $|AB|^2$ gan fiúntas, marc iarrachta ar a mhéad don chuid eile den chuid seo

Botúin (-3)

B1 Earráid i bhfoirmle an chomhshínis le hionadú

B2 Úsáid deachúlacha ina cúis le freagra mícheart

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3, 2 mharc)

A1 Foirmle an chomhshínis le roinnt ionadú ceart

Gan fiúntas (0)

W1 Níor saináithníodh ná níor léiríodh dronuillinn

CEIST 6

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
Cuid (b)	20 (10, 10) marc	Iarr. (3, 3)
Cuid (c)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)

Cuid (a) **10 marc** **Iarr. 3**

6 (a) Seasann beirt daoine fásta agus ceathrar páistí i líne do ghrianghraf. Cé mhéad eagar éagsúil is féidir a dhéanamh má tá an ceathrar páistí idir an bheirt fhásta?

Cuid (a) **10 marc** **Iarr. 3**

6 (a)
An líon eagar = $2! \times 4! = 48$

Botúin (-3)

B1 $2! \times 4! \times 2!$

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 $4!$

A2 $2! + 4!$ nó $2 + 4!$ (le tuilleadh oibre nó dá huireasa)

Gan fiúntas (0 marc)

W1 $6!$

Cuid (b) **20 (10, 10) marc** **Iarr. (3, 3)**

6 (b) (i) Réitigh an difearchothromóid $u_{n+2} - 6u_{n+1} + 8u_n = 0$, áit a bhfuil $n \geq 0$, má thugtar go bhfuil $u_0 = 0$ agus $u_1 = 4$.

(ii) Cad é an luach ar n a fhágann $u_n = 30(2^n)$?

Cuid (b) (i) **10 marc** **Iarr. 3**

6 (b) (i)

$$x^2 - 6x + 8 = 0 \Rightarrow (x-2)(x-4) = 0 \Rightarrow x = 2 \text{ or } x = 4.$$

$$u_n = l(2)^n + k(4)^n$$

$$u_0 = 0 \Rightarrow l + k = 0 \text{ agus } u_1 = 4 \Rightarrow 2l + 4k = 4.$$

$$\therefore 2l - 4l = 4 \Rightarrow l = -2 \text{ agus } k = 2.$$

$$\therefore u_n = 2(4)^n - 2(2)^n \Rightarrow u_n = 2^{2n+1} - 2^{n+1}.$$

Botúin (-3)

B1 Earráid i gcothromóid chearnach a leagan amach

B2 Earráid i réiteach na cothromóide cearnaí

B3 Earráid i dtéarma ginearálta

B4 Cothromóid in l agus k

Sciorrtháí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Ionadú i bhfoirmle chearnach

A2 Cothromóid in l agus k

Cuid (b) (ii)

10 marc

Iarr. 3

6 (b) (ii)

$$2^{2n+1} - 2^{n+1} = 30(2^n) \Rightarrow 2^n \cdot 2^n \cdot 2 - 2^n \cdot 2 = 30 \cdot 2^n \Rightarrow 2^n \cdot 2 - 2 = 30 \\ \Rightarrow 2^n - 1 = 15 \Rightarrow 2^n = 16 \Rightarrow \therefore n = 4.$$

Botúin (-3)

B1 Earráid i láimhseáil séan

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 $2^{2n+1} = 2^{2n} \cdot 2$ nó a chomhionann

Cuid (c)

20 (5, 5, 5, 5) marc

Iarr. (2, 2, 2, 2)

6 (c) Tarraingítear cúig cárta le chéile go randamach as paca caighdeánach de 52 cárta imeartha.

Faigh, i bhfoirm dheachúlach, ceart go dtí dhá fhigiúr shuntasacha, an dóchúlacht:

(i) gur muileataí iad gach ceann de na cúig cárta

(ii) go mbaineann gach ceann de na cúig cárta leis an gculaith chéanna

(iii) gurb iad na cúig cárta ná: an t-aon, an dó, an trí, an ceathair agus an cúig muileata

(iv) go bhfuil na ceithre aon i measc na gcúig cárta.

Cuid (c) (i)

5 mharc

Iarr. 2

6 (c) (i)

$$P(\text{cúig mhuileata}) = \frac{{}^{13}C_5}{{}^{52}C_5} = \frac{1287}{2598960} = 4.95 \times 10^{-4} = 5.0 \times 10^{-4} \text{ or } 0.00050$$

Botúin (-3)

B1 Líon mícheart torthaí fabhracha

B2 Líon mícheart torthaí ionchasacha

Sciorthaí (-1)

S1 Níl an freagra ceart go dtí dhá fhigiúr bhunúsacha

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 $\frac{{}^{13}C_5}{{}^{52}C_5}$

Cuid (c) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

6 (c) (ii)

$P(\text{an culaith chéanna orthu ar fad}) = P(5 \text{ mhuileata}) + P(5 \text{ hart}) + P(5 \text{ thriuf}) + P(5 \text{ spéireata})$

$$= 4 \times \frac{{}^{13}C_5}{{}^{52}C_5} = \frac{5148}{2598960} = 1.98 \times 10^{-3} = 2.0 \times 10^{-3} \text{ nó } 0.0020$$

Botúin (-3)

B1 Líon mícheart torthaí fabhracha

B2 Líon mícheart torthaí ionchasacha

Sciorthaí (-1)

S1 Níl an freagra ceart go dtí dhá fhiigiúr bhunúsacha

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 $4 \times \frac{{}^{13}C_5}{{}^{52}C_5}$

Cuid (c) (iii)

5 mharc

Iarr. 2

6 (c) (iii)

$$P(\text{aon, 2, 3, 4, 5 mhuileata}) = \frac{{}^5C_5}{{}^{52}C_5} = \frac{1}{2598960} = 3.84 \times 10^{-7} = 3.8 \times 10^{-7}$$

nó 0.00000038

Botúin (-3)

B1 Líon mícheart torthaí fabhracha

B2 Líon mícheart torthaí ionchasacha

Sciorthaí (-1)

S1 Níl an freagra ceart go dtí dhá fhiigiúr bhunúsacha

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 $\frac{{}^5C_5}{{}^{52}C_5}$

Cuid (c) (iv)

5 mharc

Iarr. 2

6 (c) (iv)

$$P(\text{ceithre aon}) = \frac{{}^4C_4 \times {}^{48}C_1}{{}^{52}C_5} = \frac{48}{2598960} = 1.84 \times 10^{-5} = 1.8 \times 10^{-5} \text{ nó } 0.000018$$

Botúin (-3)

B1 Líon mícheart torthaí fabhracha

B2 Líon mícheart torthaí ionchasacha

Sciorthaí (-1)

S1 Níl an freagra ceart go dtí dhá fhiigiúr bhunúsacha

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 $\frac{{}^4C_4 \times {}^{48}C_1}{{}^{52}C_5}$

CEIST 7

Cuid (a)	10 (5, 5) marc	Iarr. (2, 2)
Cuid (b)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)
Cuid (c)	20 (10, 10) marc	Iarr. (3, 3)

Cuid (a) **10 (5, 5) marc** **Iarr. (2, 2)**

7 (a) Roghnaítear foireann de cheathrar as seachtar cailíní agus cúigear buachaillí.

- (i) Cé mhéad rogha éagsúil is féidir a dhéanamh?
- (ii) Cé mhéad de na roghanna seo a bhfuil cailín amháin ar a laghad ina measc?

Cuid (a) (i) **5 mharc** **Iarr. 2**

7 (a) (i)

$$\text{An líon roghanna} = {}^{12}C_4 = 495.$$

Botúin (-3)

B1 ${}^7C_4 + {}^5C_4$

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 ${}^7C_4 \text{ or } {}^5C_4$

Gan fiúntas

W1 $\frac{12!}{4!}$

Cuid (a) (ii) **5 mharc** **Iarr. 2**

7 (a) (ii)

An líon roghanna gan chailíní = ${}^5C_4 = 5$.

An líon roghanna le cailín amháin ar a laghad = $495 - 5 = 490$.

NÓ

$${}^7C_1 {}^5C_3 + {}^7C_2 {}^5C_2 + {}^7C_3 {}^5C_1 + {}^7C_4 {}^5C_0 = 490$$

Botúin (-3)

B1 Téarma in easnamh

B2 Freagra neamhiomlán

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 ${}^5C_4$

A2 ${}^7C_1 {}^5C_3$ nó a chomhionann

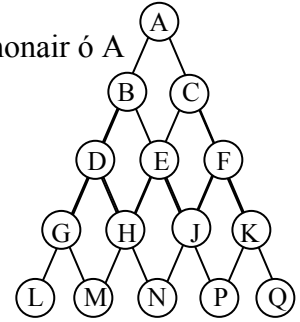

Cuid (b)

20 (5, 5, 5, 5) marc

Iarr. (2, 2, 2, 2)

7 (b) Titeann mirlín ó A agus caithfidh sé ceann amháin de na conairí a léirítear ar an léaráid a leanúint. Ní dóchúla don mhirlín aon chonair ó A go dtí an bhunlíne a leanúint seachas a chéile.

(i) Ceann amháin de na conairí ó A go dtí H is ea A-B-D-H. Liostaigh an dá chonair fhéideartha eile ó A go dtí H.

(ii) Faigh an dóchúlacht go ngabhann an mirlín trí H nó J.

(iii) Faigh an dóchúlacht go dtuirlingíonn an mirlín ar N.

(iv) Titeann dhá mhirlín ó A, ceann i ndiaidh a chéile, gan tionchar ar a chéile. Faigh an dóchúlacht go dtuirlingíonn an dá cheann acu ar P.

Cuid (b) (i)

5 mharc

Iarr. 2

7 (b) (i)

Tá dhá chonair fhéideartha eile: A-B-E-H agus A-C-E-H.

Botúin (-3)

B1 Conair amháin

Cuid (b) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

7 (b) (ii) Is iad na conairí go dtí J: A-B-E-J, A-C-E-J agus A-C-F-J.

∴ Tá sé chonair ó A go dtí H nó J.

Is é líon iomlán na conairí féideartha ó A chuig líne GHJK:

A-B-D-G, A-B-D-H, A-B-E-H, A-B-E-J, A-C-E-H, A-C-E-J, A-C-F-J, A-C-F-K.

∴ Tá ocht gconair fhéideartha ann.

(Nó díreach $2 \times 2 \times 2 = 8$.)

∴ Dóchúlacht = $\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$.

Botúin (-3)

B1 Líon mícheart torthaí fabhracha

B2 Líon mícheart torthaí ionchasacha

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Gach toradh fabhrach agus/nó ionchasach liostaithe i gceart

Gan fiúntas (0 marc)

W1 Liosta neamhiomlán torthaí agus stopann

Cuid (b) (iii)**5 mharc****Iarr. 2****7 (b) (iii)**

6 chonair chuig N: ABDHN, ABEHN, ABEJN, ACEHN, ACEJN, ACFJN.
16 chonair fhéideartha ó A chuig an mbunlíne.

$$\therefore \text{Dóchúlacht} = \frac{6}{16} = \frac{3}{8}$$

Botúin (-3)

B1 Líon mícheart torthaí fabhracha

B2 Líon mícheart torthaí ionchasacha

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Gach toradh fabhrach agus/nó ionchasach liostaithe i gceart

Gan fiúntas (0 marc)

W1 Liosta neamhiomlán torthaí agus stopann

W2 $\frac{1}{5}$ le míniú nó dá uireasa**Cuid (b) (iv)****5 mharc****Iarr. 2****7 (b) (iv)**Tá ceithre chonair ó A go P. $\therefore 4 \times 4$ thoradh is díol spéiseTá 16 chonair fhéideartha ann do gach mirlín. $\therefore 16 \times 16$ thoradh ina n-iomláine.

$$\therefore \text{Dóchúlacht} = \frac{4 \times 4}{16 \times 16} = \frac{1}{16}$$

Botúin (-3)

B1 Líon mícheart torthaí fabhracha

B2 Líon mícheart torthaí ionchasacha

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Gach toradh fabhrach agus/nó ionchasach liostaithe i gceart

A2 Mirlín amháin

*Gan fiúntas (0 marc)*W1 $\frac{1}{5} \cdot \frac{1}{5} = \frac{1}{25}$ **Cuid (c)****20 (10, 10) marc****Iarr. (3, 3)****7 (c)** Tá meán μ ag na réaduimhreacha a , b agus c agus is é σ a ndiall caighdeánach.(i) Taispeáin gurb é meán na n -uimhreacha $\frac{a-\mu}{\sigma}$, $\frac{b-\mu}{\sigma}$ agus $\frac{c-\mu}{\sigma}$ ná 0.(ii) Faigh diall caighdeánach na n -uimhreacha. Cosain do fhreagra

$$\frac{a-\mu}{\sigma}, \frac{b-\mu}{\sigma} \text{ agus } \frac{c-\mu}{\sigma}$$

Cuid (c) (i)

10 marc

Iarr. 3

7 (c) (i)

$$\text{Meán} = \frac{a - \mu + b - \mu + c - \mu}{3} = \frac{a + b + c - 3\mu}{3\sigma} = \frac{3\mu - 3\mu}{3\sigma} = 0, \text{ mar } \frac{a + b + c}{3} = \mu.$$

Botúin (-3)

B1 $a + b + c \neq 3\mu$ nó a chomhionann

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Meán ceart a , b , agus c

A2 Sloinneadh do mheán $\frac{a - \mu}{\sigma}$, $\frac{b - \mu}{\sigma}$ agus $\frac{c - \mu}{\sigma}$

Gan fiúntas (0 marc)

W1 $\frac{a - \mu}{\sigma} + \frac{b - \mu}{\sigma} + \frac{c - \mu}{\sigma}$ agus stopann

Cuid (c) (ii)

10 marc

Iarr. 3

7 (c) (ii)

Tá meán μ ag na huimhreacha a , b agus c agus is é σ a ndiall caighdeánach.

$$\therefore \sigma = \sqrt{\frac{(a - \mu)^2 + (b - \mu)^2 + (c - \mu)^2}{3}}.$$

Tá diall caighdeánach ag na huimhreacha $\frac{a - \mu}{\sigma}$, $\frac{b - \mu}{\sigma}$ agus $\frac{c - \mu}{\sigma}$, le meán = 0,

$$\begin{aligned} &= \sqrt{\frac{\left(\frac{a - \mu}{\sigma} - 0\right)^2 + \left(\frac{b - \mu}{\sigma} - 0\right)^2 + \left(\frac{c - \mu}{\sigma} - 0\right)^2}{3}} \\ &= \frac{1}{\sigma} \sqrt{\frac{(a - \mu)^2 + (b - \mu)^2 + (c - \mu)^2}{3}} = \frac{1}{\sigma}(\sigma) = 1 \end{aligned}$$

Botúin (-3)

B1 Earráid i gcearnú

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Sloinneadh do dhiall caighdeánach ceart

CEIST 8

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
Cuid (b)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)
Cuid (c)	15 (5, 5, 5) mharc	Iarr. (2, 2, 2)

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
-----------------	-----------------	----------------

8 (a) Bain úsáid as suimeáil na míreanna chun $\int x \sin x \, dx$ a fháil.

Cuid (a)	15 mharc	Iarr. 5
-----------------	-----------------	----------------

8 (a)

$$\int u \, dv = uv - \int v \, du.$$

Bíodh $u = x \Rightarrow du = dx$ agus $dv = \sin x \, dx \Rightarrow v = -\cos x$.

$$\therefore \int x \sin x \, dx = -x \cos x + \int \cos x \, dx = -x \cos x + \sin x + \text{Tairseach na suimeála.}$$

Botúin (-3)

- B1 Dífreáil nó suimeáil mhícheart
- B2 Foirmle mhícheart ‘codanna’

Sciorthaí (-1)

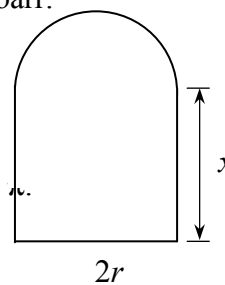
- S1 Earráid uimhríochta
- S2 Fágtar tairseach na suimeála ar lár

Iarrachtaí (5 mharc)

- A1 Uillinn cheart amháin i sannadh foirmle ‘codanna’
- A2 Dífreáil nó suimeáil cheart chuí

Cuid (b)	20 (5, 5, 5, 5) marc	Iarr. (2, 2, 2, 2)
-----------------	-----------------------------	---------------------------

8 (b) Is é an cruth atá ar fhuinneog ná dronuilleog agus leathchiorcal ar a barr. Is é r méadar ga an leathchiorcail agus is é an airde atá sa chuid dhronuilleogach ná x méadar. Is é imlíne na fuinneoige ná 20 méadar.

- (i) Bain úsáid as an imlíne chun x a shloinneadh i dtéarmaí r agus π .
- (ii) Faigh, i dtéarmaí π , an luach r a fhágann achar na fuinneoige ina uasluach.

Cuid (b) (i)	5 mharc	Iarr. 2
---------------------	----------------	----------------

8 (b) (i) Imlíne = $2x + 2r + \pi r = 20 \Rightarrow x = \frac{20 - 2r - \pi r}{2}$ méadar

Botúin (-3)

- B1 Earráid in imlíne
- B2 Freagra gan a bheith san fhoirm riachtanach

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta
- S2 Fágtar aonaid ar lár nó aonaid mhíchearta

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 Sloinneadh d'ímlíne leathchiorcail
- A2 Sloinneadh d'ímlíne dhronuilleogach na fuinneoige

Cuid (b) (ii) Achar i dtéarmaí r	5 mharc	Iarr. 2
Difreáil	5 mharc	Iarr. 2
Críoch	5 mharc	Iarr. 2

8 (b) (ii)

$$\text{Achar na fuinneoige} = A = 2rx + \frac{1}{2}\pi r^2.$$

$$\therefore A = 2r\left(\frac{20 - 2r - \pi r}{2}\right) + \frac{1}{2}\pi r^2 = 20r - 2r^2 - \frac{1}{2}\pi r^2.$$

$$\therefore \frac{dA}{dr} = 20 - 4r - \pi r.$$

$$\text{Nuair is } \frac{dA}{dr} = 0 \Rightarrow 20 - 4r - \pi r = 0$$

$$\Rightarrow r(4 + \pi) = 20.$$

$$\therefore r = \frac{20}{4 + \pi}.$$

$$\frac{d^2A}{dr^2} = -4 - \pi < 0. \therefore \text{Tá achar na fuinneoige ina uasluach do } r = \frac{20}{4 + \pi} \text{ méadar.}$$

* Má tá aonaid chearnacha i sloinneadh iarrthóirí d'ímlíne in (b)(i), ní féidir tuilleadh marcanna a fháil sa chuid seo

Botúin (-3)

- B1 Earráid in x a dhíchur ón sloinneadh don achar
- B2 Earráid i ndifreáil
- B3 Earráid in r a aimsiú

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta
- S2 Fágtar aonaid ar lár nó aonaid mhíchearta

Iarrachtaí (2, 2, 2)

- A1 Roinnt difreáil cheart
- A2 $20 - 4r - \pi r = 0$ agus stopann

Gan fiúntas (0 marc)

- W1 Sloinneadh neamhchearnach don achar

Cuid (c)

15 (5, 5, 5) mharc

Iarr. (2, 2, 2)

8 (c) Is í an tsraith Maclaurin do $\tan^{-1}x$ ná $x - \frac{x^3}{3} + \frac{x^5}{5} - \frac{x^7}{7} + \dots$

- (i) Scríobh síos téarma ginearálta na sraithe.
- (ii) Bain úsáid as an Tástáil Chóimheasa chun a thaispeáint go gcoimbhéiríonn an tsraith do $|x| < 1$.
- (iii) Agus úsáid á baint agat as $\frac{\pi}{4} = 4 \tan^{-1} \frac{1}{5} - \tan^{-1} \frac{1}{239}$, agus na chéad trí théarma sa tsraith Maclaurin do $\tan^{-1}x$ á dtógáil agat, faigh neastachán do π . Bíodh do fhreagra ceart go dtí cúig ionad dheachúlacha.

Cuid (c) (i)

5 mharc

Iarr. 2

8 (c) (i)

$$u_n = \frac{x^{2n-1}}{2n-1} (-1)^{n+1}$$

Botúin (-3)

- B1 -1 in easnamh i dtéarma ginearálta
- B2 Séan x mícheart i dtéarma ginearálta
- B3 Ní mheaitseálann luach n in ainmneoir séan x san uimhreoir

Sciorthaí (-1)

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 Páirt amháin den téarma ginearálta ceart

Cuid (c) (ii)

5 mharc

Iarr. 2

8 (c) (ii)

$$\begin{aligned} \text{Teorainn}_{x \rightarrow 0} \left| \frac{u_{n+1}}{u_n} \right| &= \text{Teorainn}_{x \rightarrow 0} \left| \frac{x^{2n+1}}{2n+1} (-1)^{n+2} \times \frac{2n-1}{x^{2n-1} (-1)^{n+1}} \right| \\ &= \text{Teorainn}_{x \rightarrow 0} \left| \frac{x^2 (2n-1)}{2n+1} (-1) \right| = \text{Teorainn}_{x \rightarrow 0} \left| \frac{x^2 (2 - \frac{1}{n})}{2 + \frac{1}{n}} \right| = x^2. \end{aligned}$$

$$\therefore \text{Coinbhéiríonn } x^2 < 1 \Rightarrow |x| < 1.$$

* Nóta: Má fhaightear 0 marc in (c)(i), ní féidir ach marc iarrachta ar a mhéad a fháil in (c)(i)
Má tá séan x mícheart in (c)(i), ní féidir ach marc iarrachta ar a mhéad a fháil in (c)(ii)

Botúin (-3)

- B1 Earráid in u_{n+1}
- B2 Earráid i dteorainneacha seachas sciorthaí
- B3 Míláimhseáil $|x^2|$ nó $|-x^2|$
- B4 Conclúid mhícheart

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

- A1 Tástáil chóimheasa úsáidte i gceart

8 (c) (iii)

$$\frac{\pi}{4} = 4 \left[\frac{1}{5} - \frac{1}{3(5)^3} + \frac{1}{5(5)^5} \right] - \left[\frac{1}{239} - \frac{1}{3(239)^3} + \frac{1}{5(239)^5} \right]$$

$$\therefore \pi = 3.14162.$$

Botúin (-3)

B1 Téarma in easnamh i bhforbairt

Sciorthaí (-1)

S1 Earráid uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Liostáil cheart sraithe amháin agus stopann

CEIST 9

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
Cuid (b)	20 (10, 10) marc	Iarr. (3, 3)
Cuid (c)	20 (5, 5, 10) marc	Iarr. (2, 2, 3)

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
----------	---------	---------

9 (a) Athróg randamach is ea Z faoi dháileadh normalach caighdeánach.
Bain úsáid as na táblaí chun luach z_1 a fháil a fhágann $P(Z \geq z_1) = 0.0778$.

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
----------	---------	---------

9 (a)

$$P(Z \geq z_1) = 0.0778 \Rightarrow 1 - P(Z \leq z_1) = 0.0778.$$
$$P(Z \leq z_1) = 0.9222 \Rightarrow z_1 = 1.42.$$

Botúin (-3)

- B1 Léamh mícheart táblaí
- B2 Achar mícheart

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

- A1 $P(Z \geq z_1) \Rightarrow 1 - P(Z \leq z_1)$

Cuid (b)	20 (10, 10) marc	Iarr. (3, 3)
----------	------------------	--------------

9 (b) Tá díse laofa sa tslí gurb í an dóchúlacht go ndéanfar uimhir a sé a rolladh ná p .
Tá na cúig uimhir eile chomh dóchúil lena chéile. Caitear an díse laofa seo ag an am céanna agus a chaitear díse cóir. Taispeáin go bhfuil an dóchúlacht go ndéanfar iomlán de 7 a rolladh, neamhspleách ar p .

Dóchúlacht réiteach aonair eile	10 marc	Iarr. 3
Críoch	10 marc	Iarr. 3

9 (b)

Dóchúlacht go rollfar 6 ar dhíse laofa = p
Dóchúlacht nach rollfar 6 ar dhíse laofa = $1-p$

$\Rightarrow$ dóchúlacht aon toradh aonair eile (a bhfuil 5 cinn díobh ann) ar dhíse = $\frac{1-p}{5}$.

Dóchúlacht iomlán go ndéanfar iomlán de seacht a rolladh ó dhíse laofa agus ó dhíse cóir [i.e. (6, 1), (5, 2), (4, 3), (3, 4), (2, 5), (1, 6)]

$$= p\left(\frac{1}{6}\right) + \left(\frac{1-p}{5}\right)\frac{1}{6} + \left(\frac{1-p}{5}\right)\frac{1}{6} + \left(\frac{1-p}{5}\right)\frac{1}{6} + \left(\frac{1-p}{5}\right)\frac{1}{6} + \left(\frac{1-p}{5}\right)\frac{1}{6}$$
$$= \frac{p}{6} + \frac{5}{6}\left(\frac{1-p}{5}\right) = \frac{p+1-p}{6} = \frac{1}{6}.$$

Botúin (-3)

- B1 Úsáidtear roinntoir seachas 5
- B2 Gach téarma in easnamh suas go huasmhéid 3
- B3 Conclúid mhícheart nó gan chonclúid scríofa ná intuigthe

Sciorrthai (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3, 3 mharc)

A1 Tagairt do $1 - p$

A2 Na torthaí fabhracha liostaithe (caithfear (6, 1) agus toradh amháin eile ar a laghad bheith ann)

A3 Téarma ceart amháin

Cuid (c)

20 (5, 5, 10) marc

Iarr. (2, 2, 3)

9 (c) Ba é an meánmharc céatadánach a fuair iarrthóirí i scrúdú na hArdteistiméireachta sa Mhatamaitic Ardleibhéil in 2010 ná 67.0%, le diall caighdeánach de 10.4%. Tá fiosrú á dhéanamh ar an tuairim go mbíonn na torthaí acu sin a rinne achomharc, cosúil ar an meán le torthaí na n-iarrthóirí eile go léir. Tógtar sampla randamach d'iarrthóirí a rinne achomharc. Is é meánmharc céatadánach an tsampla seo ná 69.3%.

- (i) Más é méid an tsampla ná 25, taispeáin ansin *nach bhfuil* an toradh seo suntasach ag an leibhéal 5% .
- (ii) Más é méid an tsampla ná 100, taispeáin ansin *go bhfuil* an toradh seo suntasach ag an leibhéal 5%.
- (iii) Cad é an méid is lú a chaithfeadh a bheith sa sampla chun go mbeadh an toradh seo suntasach ag an leibhéal 5%?

Cuid (c) (i)

5 mharc

Iarr. 2

9 (c) (i)

$$n = 25, \mu = 67, \sigma = 10.4, \bar{x} = 69.3.$$

$$\frac{\bar{x} - \mu}{\sigma_{\bar{x}}} = \frac{\bar{x} - \mu}{\frac{\sigma}{\sqrt{n}}} = \frac{69.3 - 67}{\frac{10.4}{\sqrt{25}}} = \frac{2.3}{2.08} = 1.105 < 1.96.$$

$\therefore$ Níl an toradh suntasach.

NÓ

$$\mu - 1.96\sigma_{\bar{x}} \leq \bar{x} \leq \mu + 1.96\sigma_{\bar{x}}$$

$$67 - \frac{(1.96)(10.4)}{\sqrt{25}} \leq \bar{x} \leq 69.3 + \frac{(1.96)(10.4)}{\sqrt{25}}$$

$$62.9232 \leq \bar{x} \leq 71.0768$$

Laistigh den raon $\Rightarrow$ níl an toradh suntasach

Botúin (-3)

B1 Earráid san fhoirmle

B2 $\sigma_{\bar{x}} \neq \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$

B3 Conclúid mhícheart nó gan chonclúid intuigthe

Sciorrthai (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Cuid den fhoirmle ionadaithe

9 (c) (ii)

$$n = 100, \mu = 67, \sigma = 10.4, \bar{x} = 69.3.$$

$$\frac{69.3 - 67}{\frac{10.4}{\sqrt{100}}} = \frac{2.3}{1.04} = 2.211 > 1.96.$$

$\therefore$ Tá an toradh suntasach.

Botúin (-3)

B1 Earráid san fhoirmle

B2 $\sigma_{\bar{x}} \neq \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$

B3 Conclúid mhícheart nó gan chonclúid

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Cuid den fhoirmle ionadaithe

9 (c) (iii)

$$\mu = 67, \sigma = 10.4, \bar{x} = 69.3.$$

$$\frac{69.3 - 67}{\frac{10.4}{\sqrt{n}}} = \frac{2.3\sqrt{n}}{10.4} \geq 1.96.$$

$$2.3\sqrt{n} \geq 1.96 \times 10.4 \Rightarrow \sqrt{n} \geq 8.862.$$

$$\therefore n > 78 \Rightarrow n = 79.$$

$\therefore$ Is é 79 méid an tsampla is lú.

Botúin (-3)

B1 Earráid san fhoirmle

B2 $\sigma_{\bar{x}} \neq \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$

B3 Sampla mícheart nó níor roghnaíodh an sampla is lú

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 Cuid den fhoirmle ionadaithe

CEIST 10

Cuid (a) **10 (5, 5) marc** **Iarr. (2, 2)**
Cuid (b) **40 (5, 5, 5, 5, 10, 5, 5) marc** **Iarr. (2, 2, 2, 2, 3, 2, 2)**

Cuid (a) **10 (5, 5) marc** **Iarr. (2, 2)**

10 (a) Taispeántar tábla Cayley don ghrúpa $(\{a, b, c\}, *)$.

(i) Scríobh síos an ball ionannais.

(ii) Scríobh síos inbhéarta gach bail.

*	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
<i>a</i>	<i>c</i>	<i>a</i>	<i>b</i>
<i>b</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
<i>c</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>a</i>

Cuid (a) (i) **5 mharc** **Iarr. 2**

10 (a) (i)
 Ball ionannais = *b*.

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Airí ionannais luaite agus níos sainaitníodh an ball

Cuid (a) (ii) **5 mharc** **Iarr. 2**

10 (a) (ii)
 $a^{-1} = c, \quad b^{-1} = b, \quad c^{-1} = a.$

Botúin (-3)

B1 Inbhéarta aon bhail fágtha ar lár

Iarrachta (2 mharc)

A1 $a * a^{-1} = b$

A2 Aon inbhéarta ceart

Cuid (b) **40 (5, 5, 5, 5, 10, 5, 5) marc** **Iarr. (2, 2, 2, 2, 3, 2, 2)**

10 (b) Tá dhá shiméadracht rothlacha dhéag ag teitrihéadrán rialta. Déanann siad seo grúpa G faoi chomhshuíomh, $\circ$. Is féidir na siméadrachtaí a léiriú mar iomalartuithe de na stuaiceanna A, B, C agus D .

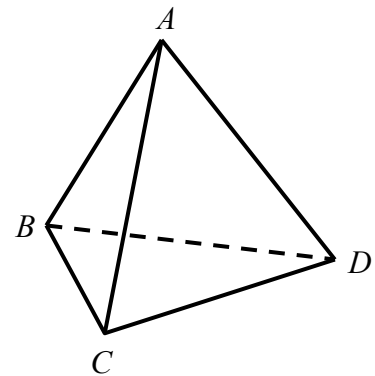
(i) Scríobh síos i bhfoirm iomalartaithe, ball amháin x d'ord 3, agus déan cur síos ar an tsiméadracht seo go céimseatóil.

(ii) Scríobh síos i bhfoirm iomalartaithe, ball amháin y d'ord 2, agus déan cur síos ar an tsiméadracht seo go céimseatóil.

(iii) Taispeáin go bhfuil $x \circ y \neq y \circ x$.

(iv) Is é S an tacar $\{e, x, y, x \circ y, y \circ x, x \circ x\}$, áit arb é e an claochlú ionannais. Taispeáin **nach** bhfuil S iata faoi $\circ$.

(v) Is foghrúpa de G é H . Bíodh $x \in H$ agus $y \in H$. Taispeáin go bhfuil $H = G$.

Cuid (b) (i) Iomalartú

5 mharc

Iarr. 2

Cur síos

5 mharc

Iarr. 2

10 (b) (i) Ceartaigh rinn amháin e.g. A

Tá ocht bhfreagra fhéideartha ann, cosúil le:

$$x = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ A & C & D & B \end{pmatrix}$$

Go céimseatóil, is rothlú é seo de $\frac{2\pi}{3}$ timpeall ar ais AG , áit a bhfuil G ina mheánlár de thriantán BCD .

Comhfhreagraíonn na réitigh eile le rothlathes $\frac{2\pi}{3}$ nó $\frac{4\pi}{3}$ timpeall ar an ais seo nó aiseanna comhionanna.

Botúin (-3)

B1 Iomalartú eile seachas ord 3

B2 Cosaint céimseatóil neamhiomlán

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2, 2 mharc)

A1 Uillinn mhícheart rothlathes

Cuid (b) (ii) Iomalartú

5 mharc

Iarr. 2

Léirmhíniú

5 mharc

Iarr. 2

10 (b) (ii)

Tá trí fhreagra fhéideartha ann, cosúil le:

$$y = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ D & C & B & A \end{pmatrix}$$

Go céimseatóil, is rothlú é seo de π timpeall ar an ais, trí lárphointí na n-imeall urchomhaireacha $[AD]$ agus $[BC]$.

Botúin (-3)

B1 Léirmhíniú céimseatóil neamhiomlán

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarracht (2, 2 mharc)

A1 Tagairt do π

Cuid (b) (iii)

10 marc

Iarr. 3

10 (b) (iii)

$$x \circ y = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ A & C & D & B \end{pmatrix} \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ D & C & B & A \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ B & D & C & A \end{pmatrix}$$

$$y \circ x = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ D & C & B & A \end{pmatrix} \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ A & C & D & B \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ D & B & A & C \end{pmatrix}$$

$$\therefore x \circ y \neq y \circ x.$$

Nóta: braitheann comhshuíomh ar rogha an iarrthóra de x agus y , ach beidh sé míchothrom i ngach cás ceart.

Botúin (-3)

B1 Earráid i gcomhshuíomh

B2 Conclúid mhícheart luaite nó intuigthe

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

A1 $x \circ y$ sainaitheanta

Cuid (b) (iv)

5 mharc

Iarr. 2

10 (b) (iv)

$$(y \circ x)(x \circ y) = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ D & B & A & C \end{pmatrix} \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ B & D & C & A \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} A & B & C & D \\ B & C & A & D \end{pmatrix} \notin S.$$

$\therefore$ Níl S iata.

Nóta: tá samplaí cearta eile ann nach bhfuil iata, agus braitheann siad ar rogha an iarrthóra de x agus y .

Botúin (-3)

B1 Comhshuíomh mícheart

B2 Ní luaitear, ná ní intuigthe, an conclúid

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 2 bhall ar a laghad den chomhshuíomh i gceart

Cuid (b) (v)

5 mharc

Iarr. 2

10 (b) (v)

De réir theoirim Lagrange, caithfidh aon fhoghrúpa H de G bheith d'ord 1, 2, 3, 4, 6 nó 12.

Caithfidh ar a laghad baill $\{e, x, y, x \circ y, y \circ x, x \circ x\}$ bheith in H .

Ach de réir chuid (iii), níl an tacar seo iata. Dá bhrí sin caithfidh 12 bhall bheith ann.

Uaidh sin $H = G$.

Botúin (-3)

B1 Earráid in úsáid Theoirim Lagrange

B2 Ní dhéantar tagairt do thacair nach bhfuil iata ó (iii)

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2 mharc)

A1 Sainiú foghrúpa scríofa nó intuigthe.

CEIST 11

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
Cuid (b)	40 (10, 5, 10, 15) marc	Iarr. (3, 2, 3, 5)

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
-----------------	----------------	----------------

11 (a) Tá éalárnacht de $(0, 0)$ ag éilips, ar lárphointe dó $\frac{1}{2}$. Tá fócas amháin aige ag an bpointe $(2, 0)$. Faigh cothromóid an éilips.

Cuid (a)	10 marc	Iarr. 3
-----------------	----------------	----------------

11 (a)

$$ae = 2 \Rightarrow a\left(\frac{1}{2}\right) = 2 \Rightarrow a = 4 \text{ agus } b^2 = a^2(1 - e^2) \Rightarrow b^2 = 16\left(1 - \frac{1}{4}\right) = 12.$$

$$\text{Is ionann an éilips agus } \frac{x^2}{16} + \frac{y^2}{12} = 1.$$

Botúin (-3)

- B1 Luachanna a^2 agus b^2 faighte ach níor foirmíodh cothromóid
- B2 Earráid san fhoirmle
- B3 Míláimhseáil e^2

Sciorthaí (-1)

- S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

- A1 $a = 4$ agus stopann

Cuid (b)	40 (10, 5, 10, 15) marc	Iarr. (3, 2, 3, 5)
-----------------	--------------------------------	---------------------------

11 (b)(i) Is dhá phointe iad $P(x_1, y_1)$ agus $Q(x_2, y_2)$ sa tslí go bhfuil $x_1 \leq x_2$. Más é $\tan\theta$ fána PQ , agus más é d fad $[PQ]$, sloinn $(x_2 - x_1)$ agus $(y_2 - y_1)$ i dtéarmaí d agus θ .

(ii) Is é f an claochlú $(x, y) \rightarrow (x', y')$, áit a bhfuil $\begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 & 5 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 6 \\ 1 \end{pmatrix}$.

$$\text{Taispeáin go bhfuil } \frac{|f(P)f(Q)|}{|PQ|} = \sqrt{(2\cos\theta + 5\sin\theta)^2 + (3\cos\theta + 4\sin\theta)^2}.$$

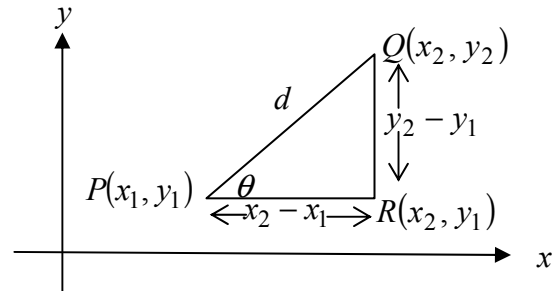
(iii) Déan a dhéaduchtú go bhfuil cóimheas na bhfad ar línte comhthreomhara do-athraitheach faoi f .

Cuid (b) (i)**10 marc****Iarr. 3****11 (b) (i)**

$$|PR| = x_2 - x_1 \quad \text{agus} \quad |QR| = y_2 - y_1.$$

$$\cos \theta = \frac{x_2 - x_1}{d} \Rightarrow x_2 - x_1 = d \cos \theta.$$

$$\sin \theta = \frac{y_2 - y_1}{d} \Rightarrow y_2 - y_1 = d \sin \theta.$$

Botúin (-3)

B1 Earráid san fhoirmle thriantánúil

B2 $x_2 - x_1 = d \cos \theta$ amháin*Sciorthaí (-1)*

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (3 mharc)

$$A1 \quad \tan \theta = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$$

Cuid (b) (ii) $\frac{|f(P)f(Q)|}{|PQ|}$ **5 mharc****Iarr. 2****Críoch****10 marc****Iarr. 3****11 (b) (ii)**

$$f(P) = \begin{pmatrix} 2 & 5 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ y_1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 6 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2x_1 + 5y_1 + 6 \\ 3x_1 + 4y_1 + 1 \end{pmatrix} \quad \text{agus} \quad f(Q) = \begin{pmatrix} 2x_2 + 5y_2 + 6 \\ 3x_2 + 4y_2 + 1 \end{pmatrix}.$$

$$\therefore \frac{|f(P)f(Q)|}{|PQ|} = \frac{\sqrt{(2x_2 + 5y_2 + 6 - 2x_1 - 5y_1 - 6)^2 + (3x_2 + 4y_2 + 1 - 3x_1 - 4y_1 - 1)^2}}{d}$$

$$= \frac{\sqrt{[2(x_2 - x_1) + 5(y_2 - y_1)]^2 + [3(x_2 - x_1) + 4(y_2 - y_1)]^2}}{d}$$

$$= \frac{\sqrt{(2d \cos \theta + 5d \sin \theta)^2 + (3d \cos \theta + 4d \sin \theta)^2}}{d}$$

$$= \frac{d \sqrt{(2 \cos \theta + 5 \sin \theta)^2 + 3(\cos \theta + 4 \sin \theta)^2}}{d}$$

$$= \sqrt{(2 \cos \theta + 5 \sin \theta)^2 + (3 \cos \theta + 4 \sin \theta)^2}$$

Botúin (-3)

B1 Earráid in iolrú mairtrise

B2 Conclúid mhícheart

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarrachtaí (2, 3 mharc)

A1 $f(P)$ nó a chomhionann

A2 Foirmle faid le roinnt ionadú ceart le haghaidh $|f(P)f(Q)|$

Cuid (b) (iii)

15 mharc

Iarr. 5

11 (b) (iii)

Is línte chomhthreomhara iad $[PQ]$ agus $[RS]$

$[PQ]$ agus $[RS]$ mapáilte chuig $[f(P)f(Q)]$ agus $[f(R)f(S)]$ faoi seach.

De réir chuid (ii),

$$|f(P)f(Q)| = k|PQ|, \text{ áit a bhfuil } k = \sqrt{(2\cos\theta + 5\sin\theta)^2 + (3\cos\theta + 4\sin\theta)^2}.$$

Mar go mbraitheann k ar θ amháin, is é an k céanna atá i gceist don dá theascán.

$$\therefore \frac{|f(P)f(Q)|}{|f(R)f(S)|} = \frac{k|PQ|}{k|RS|} = \frac{|PQ|}{|RS|}.$$

Botúin (-3)

B1 Níl chosnaítear $|f(R)f(S)| = k|RS|$

B2 Gan chonclúid nó conclúid mhícheart

Sciorthaí (-1)

S1 Earráidí uimhríochta

Iarracht (5 mharc)

A1 $|f(P)f(Q)| = k|PQ|$

MARCANNA BREISE AS UCHT FREAGAIRT TRÍ GHAEILGE

Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don pháipéar. Ba chóir freisin an marc bónais sin a shlánú **síos**.

Déantar an cinneadh agus an ríomhaireacht faoin marc bónais i gcás gach páipéir ar leithligh.

Is é 5% an gnáthráta agus is é 300 iomlán na marcanna don pháipéar. Mar sin, bain úsáid as an ngnáthráta 5% i gcás iarrthóirí a ghnóthaíonn 225 marc nó níos lú, e.g. $198 \text{ marc} \times 5\% = 9.9 \Rightarrow \text{bónas} = 9 \text{ marc}$.

Má ghnóthaíonn an t-iarrthóir níos mó ná 225 marc, ríomhtar an bónas de réir na foirmle $[300 - \text{bunmharc}] \times 15\%$, agus an marc bónais sin a shlánú **síos**. In ionad an ríomhaireacht sin a dhéanamh, is féidir úsáid a bhaint as an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
226	11
227 – 233	10
234 – 240	9
241 – 246	8
247 – 253	7
254 – 260	6
261 – 266	5
267 – 273	4
274 – 280	3
281 – 286	2
287 – 293	1
294 – 300	0

